

La barca de la Cellera a Sant Julià. Any 1955 aprox.

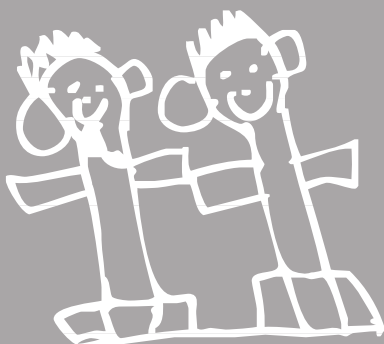
L'amic

REVISTA DE SANT JULIÀ DEL LLOR I BONMATÍ

L'AMIC

4a època - setembre 2013

41

Serveis

TELÈFONS I DADES D'INTERÈS

Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí

Tel. 972 42 22 96 – Fax 972 42 33 34
info@stjuliabonmati.com
www.stjuliabonmati.com
Pàgina oficial de l'Ajuntament al Facebook

Registre Civil i Jutjat de Pau de Bonmatí

Tel. 972 42 22 96 – Fax 972 42 33 34

Escola Sant Jordi

Tel. 972 42 10 70 – Fax 972 42 31 50
b7000123@centres.xtec.es
http://www.xtec.cat/centres/b7000123/

Parròquia de Santa Maria de Bonmatí

Tel. 972 42 08 07 / 639 35 61 94
m.brugada.c@gmail.com

Ràdio Bonmatí

Tel. 972 42 44 92
radiobonmati@gmail.com
www.radiobonmati.net

Bar Centre Cívic de Bonmatí

Tel. i fax 872 00 01 02
barccbonmati@hotmail.com

Bar El Racó dels Amics

Tel. 616 880 432

Bar Restaurant Can Jans

Tel. 972 42 30 03 (Bar)
Tel. 972 42 40 53 (Braseria)

Restaurant El Duc de l'Obac

Tel. 972 42 09 77

Restaurant La Barca

Tel. 972 42 09 63

Turisme Rural Can Vila

Tel. 972 42 37 12

Banc Popular Espanyol

Tel. i fax 972 42 00 19

Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona

Tel. 972 24 74 20

Telèfon d'Emergències (urgències sanitàries, incendis i salvaments, seguretat ciutadana, protecció civil). Tel. 112

Mossos d'Esquadra – Comissaria de Santa Coloma de Farners

Tel. 972 18 16 75 – Fax 972 84 22 01

Atenció a les Dones en Situació de Violència

Tel. 900 900 120

Servei d'Assessorament Jurídic en Llei d'Estrangeria

Tel. 872 97 38 78 (Pla Ciutadania del Consell Comarcal de la Selva)

Teisa

Oficines: 972 20 48 68 (central)
972 20 02 75 (Girona)
972 26 01 96 (Olot)

Fecsa Endesa

Avaries: 902 77 00 77

Correus d'Anglès.

Tel. 972 42 22 21

Consell Comarcal de la Selva

Oficines: Tel. 972 84 21 61
Fax 972 84 08 04
comarca@selva.cat - www.selva.cat

Xaloc (gestió tributària)

C/ Major, 156 – Salt. Tel. 972 40 27 77

FARMÀCIES

Farmàcies de guàrdia (informació)

www.cofgi.com

Farmàcia de Bonmatí

M. José Medina Bonora: Tel. 972 42 22 31

Farmàcies d'Anglès

Adela Bonmatí: Tel. 972 42 08 89
Teresa Franch: Tel. 972 42 00 51

Farmàcia de la Cellera

Marta Jornet: Tel. 972 42 14 63

Farmàcia d'Amer

Soledat Bassó: Tel. 972 43 03 16

SALUT

CAP d'Anglès (de 8 h a 20 h)

Tel. 972 42 14 98

Urgències i Ambulàncies. Tel. 112

Atenció Continuada de Santa Coloma de Farners (de 20 h a 8 h) - Tel. 972 84 30 16

Sanitat Respon

Tel. 902 11 14 44

HORARIS DE SERVEIS

Atenció municipal

• Oficines: De dilluns a divendres, de 9 del matí a 2 de la tarda
Dimecres, de 5 de la tarda a 8 del vespre (excepte a l'agost)

• Secretaria: Dimarts, dimecres i dijous, de 12 del migdia a 2 de la tarda. Cal concertar visita prèviament.

• Alcaldia: Cal concertar visita prèviament.

• Oficina tècnica: Cal concertar visita prèviament.

Serveis Socials

Treballadora social: dilluns al matí
Educador social: el 1r i 3r divendres de mes i el 4t dijous. Per concertar entrevista: Tel. 972 42 22 96 (ajuntament) / 872 973 003 (atenció telefònica del CBSS)

Consultori Mèdic

Dr. Manel Roman: Dimecres, de 2/4 de 9 a 3 de la tarda

Dr. Daniel López: Divendres, de 8:30 a 3 de la tarda

DUI Helena Bosch: Dimecres i divendres, de 9 a 3 de la tarda

Extracció de sang cada divendres

Farmàcia M. José Medina Bonora

De dilluns a divendres, de 2/4 de 10 del matí a 1/4 de 2 de la tarda i de 2/4 de 5 de la tarda a les 8 del vespre. Dissabtes, de 2/4 de 10 del matí a 1 del migdia. Per guàrdies, consulteu www.cofgi.com
Tel. 972 42 22 31

Parròquia de Bonmatí

Horari de misses: Missa anticipada (dissabtes i vigílies de festius), a les 6 de la tarda

Despatx parroquial:

Dissabtes de 5 a 6 de la tarda i hores convingudes (tel. 972 42 02 53 / 639 356 194, m.brugada.c@gmail.com)

RESIDUS

Deixalleria mòbil

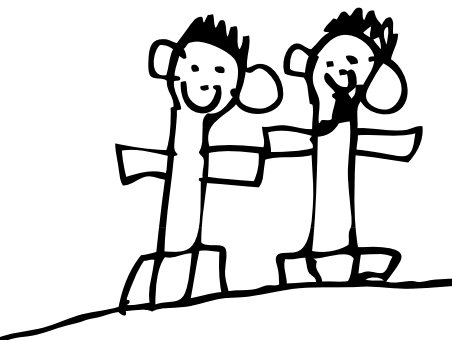
Cada primer dimecres de mes, al davant de l'envelat

Horari: D'octubre a maig, de 9 a 13.30 h i de 15 a 18.30 h

De juny a setembre, de 7 a 14.30 h

Trastos voluminosos

Retirada a domicili cada primer dijous de mes (la nit abans s'han de deixar els trastos al carrer). Cal trucar prèviament a l'ajuntament o al 902 103 493 (Atenció Ciutadana sobre Residus)

Llinda

ÍNDIX

Serveis	2
Llinda	3
Fa cent anys	3
Entitats	4
Actualitat	22
Entreteniments	25
Història	26
Entrevista	38
Reportatge	41
Relats	45
Cultura	53
Cuina	54
No m'agrada	55

Edita:

Ajuntament de Sant Julià del Llor
i Bonmatí

amb la col·laboració de:

Diputació de Girona

Consell de redacció:

Anna Pagès, Xevi Pijaume, Rosa Taberner, Marta Cos, Anna Marcó, Gemma Domínguez, Lluís Orrí, Àngel Pubill, Josep M. Quer, M. Carme Domènech, Gemma Caparrós
revista.lamic@gmail.com

Impressió:

Impremta Pagès
Tel. 972 420 107 - Anglès

Portada:

Foto de la barca de la Cellera cedida per
M. Carme Domènech

Dipòsit Legal: GI-1210-1993

El Consell de Redacció no s'identifica necessàriament amb les opinions dels articles publicats.

No n'hi ha mai prou. Quan es planteja fer una revista anual dedicada a explicar les vicissituds d'un poble —passades, presents i, de vegades, també futures— i a incloure totes les col·laboracions que es reben, nomalment sorgeix un problema: la falta d'espai.

La intenció d'aquesta revista és obrir les seves planes a totes les aportacions possibles: de les entitats, d'estudiosos, de particulars..., perquè sigui oberta i plural, i sigui l'aparador de tothom.

Ara bé, hi ha un límit: hi ha un nombre determinat de planes que obliga a dividir, a retallar, a resumir i, potser, a deixar temes al calaix, fins a un pròxim número o una nova oportunitat.

Potser molts de vosaltres trobareu a faltar coses, en aquesta revista, o potser considerareu que n'hi sobren, però la nostra intenció és que hi hagi lloc per a tothom.

Donem les gràcies per totes les aportacions rebudes.

Esperem que us agradi!

Consell de Redacció

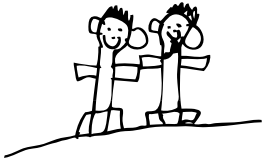
Fa cent anys, el 1913...

- El 2 de febrer, Manuel Bonmatí de Cendra té un atac durant la missa matinal a la capella de casa seva. És auxiliat pels metges Lluís de Cendra i Felipe Sánchez, d'Anglès.
- L'Apostolat de l'Oració de Sant Julià del Llor envia un telegrama a Madrid, afegint-se a la campanya de protesta per la intenció del govern liberal de suprimir l'ensenyança religiosa dels estudis primaris. L'anomenat "decret del catecisme" se signarà finalment el 25 d'abril i establirà la no-obligatorietat d'estudiar la doctrina cristiana a les escoles oficials.
- El 28 de juliol s'inicia a Barcelona una vaga general en el sector del tèxtil que s'estén a totes les zones properes a la capital catalana i que dura fins al 15 de setembre.
- El 24 d'agost es publica un reial decret que fixa les 3.000 hores anuals de treball (60 hores setmanals) en les indústries tèxtils, un augment de preu dels treballs a preu fet i una reducció progressiva del treball nocturn femení.
- El 14 de setembre, la Joventut Jaumista de Girona organitza un aplec a Vilanna, on s'inaugura la creu de pedra que recorda l'afusellament de set joves carlistes a la zona el 1851. A l'acte hi assisteix Manuel Bonmatí de Cendra.

FE D'ERRADES

Esmenes al número 40 de L'Amic:

- Pàg. 5, al peu de foto on diu Toti Bes hi hauria de dir Josep Serra.
- Pàg. 20, al peu de foto on diu Aleix Matilló hi hauria de dir Robert Matilló.

Agrupació d'Activitats Culturals i Festives

FIRA DOL-SA DE BONMATÍ – 7 D'OCTUBRE DE 2012

V CONCURS DE PINTURA RÀPIDA

Celebrat el dia 1 de maig del 2013

Categoria Adults (23 participants):

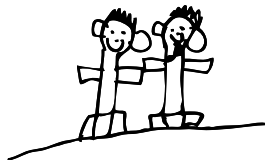
- 1r Premi: **Julio García Iglesias**, d'Abrera (Baix Llobregat)
- 2n Premi: **Manuel Doblas Pinto**, de l'Estany (Bages)
- 3r Premi: **José Manuel Aznar Díaz**, de St. Quintí de Mediona (Alt Penedès)
- 4t Premi: **Albert Giménez Torrent**, de Girona
- Premi Especial: **Josep Millàs Chia**, d'Esparreguera (Baix Llobregat)

Categoria Juvenil (8 participants)

Categoria Infantil (20 participants)

Tots els participants de la Categoria Juvenil i Infantil van rebre com a obsequi un lot de pintura.

Moltes gràcies a tots els participants de la Categoria Juvenil!

AMPA

L'AMPA INFORMA

Ja tenim a la vista el nou curs! Com ja sabeu, l'any passat hi va haver novetats: vam introduir la figura de pares o mares delegats de curss, i volem aprofitar per informar-vos que va ser un èxit, ja que vam aconseguir una gran col·laboració i implicació dels pares; a més, vam gaudir treballant per l'AMPA, i és per això que volem seguir encoratjant els pares i mares a continuar organitzant activitats i motivar els que encara no s'hi han atrevit. Com més serem, més activitats podrem organitzar!

Volem mostrar el nostre agraïment a l'Ajuntament, als mestres, als pares i mares, avis..., que ens van ajudar desinteressadament en les diverses activitats (castanyada, Nadal, festa de fi de curs), ja que amb el seu suport tot va ser més fàcil.

També volem expressar el nostre agraïment als socis de l'AMPA: el curs passat vam ser 109 socis, moltes gràcies a tots!

A continuació hi ha un resum dels descomptes de què van gaudir els socis l'any passat:

A més, tots els nens socis van rebre un obsequi de final de curs: una bossa bandolera.

** El 10% de descompte en la compra dels llibres va de 6 a 28 €, depenent del preu dels llibres segons el curs que fes l'alumne.*

Concepte	Estalvi
10% de descompte en el preu dels llibres de text	10% *
3 € mensuals per cada extraescolar	24 €
Entrada gratuïta als tallers de Nadal	5 €
Autobús de l'excursió de final de curs	8 €
Descompte en el preu del sopar de final de curs	2 €/ persona
Compra de xandall de l'escola	5€
Compra de la samarreta de l'escola	2 €
Bata de l'escola	2 €
Bosseta de l'esmorzar per a l'escola	2 €

Recordeu que el preu per ser soci és de 25 € pel primer fill i de 20 € a partir del segon.

Encara no sou socis? Demaneu un imprès a l'AMPA, encara hi sou a temps!

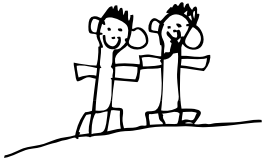
I finalment aprofitem per informar-vos de la propera activitat que està preparant l'AMPA:

Festa Benvinguts a l'Escola, el 7 de setembre, a les 16 h, a la pista esportiva de Bonmatí. Escuma i berenar.

No us ho perdeu! Moltes gràcies a tots i a totes!

Al principi del curs 2012/13, l'AMPA va regalar joguines per al pati per a tots els alumnes.

Associació Anar-hi Anant

CAMINADA POPULAR

Vuit del matí del dissabte de Glòria. El temps és rúfol. A la nit ha plogut fort i els camins estan enfangats. Cotxes i persones van arribant i els més delerosos ja surten. Mentre les boires es van aixecant engega una nova edició, i ja en porten una vintena, d'aquesta clàssica caminada d'una vall prepirinenca qualsevol. L'itinerari, d'uns 15 km, es fa entre 4 i 5 h i està curiosament preparat. Ressegueix antics camins, en redescobreix altres de perduts que els han estassat i quedaran ben marcats, visita curiositats naturals i cases de pagès. Els controls alimenten la tropa, i l'esmorzar, de botifarra i llonguet en un ampli prat, és acollidor. Molta gent es coneix i se saluda. [...] Famílies senceres, des de l'avi fins a la néta petita, han sortit per agafar gana abans de la mona de Pasqua. Amics o veïns que fa temps que no es veien aprofiten per petar la xerrada i posar-se al dia de les novetats. El sol acaba sortint i arrodoneix la diada. Al migdia tothom ha arribat, content i satisfet.

Aquesta podria ser una crònica de les moltes caminades que es duen a terme arreu de Catalunya. [...] Són algunes desenes de milers els excursionistes que al llarg de l'any participen en alguna caminada popular. Organitzades i menades per grups de voluntaris, darrere hi ha una feïnada important. Cal dedicar moltes hores a pensar i preparar l'itinerari, a repassar camins i marcar-los, a preveure la logística i l'alimentació, a tenir-ho tot llest per deixar-ho net, a anticipar el socors. Són hores dels voluntaris esgarrapades a la son, als caps de setmana i a la família.

És curiós, aquest poble nostre tan aficionat a caminar. [...] Diuen que un poble que camina manifesta una energia interior ferma. Un poble que camina vol avançar, no restar immòbil, mirar endavant i no aturar-se. Malgrat les pujades, els revolts, el cansament que a cops arriba, la calor o la gana, un caminador intenta arribar sempre al final. Un poble que camina arreu, massivament, és un poble en marxa, que cerca avançar i construir el seu futur. I un poble que pot organitzar tantes i tantes caminades, on cada voluntari hi fa la seva aportació desinteressada, demostra que quan un col·lectiu es posa d'acord en un objectiu comú, és difícil que tard o d'hora no l'aconsegueixi. Tot això ho pensava aquell radiant dissabte de Pasqua, mentre tornava satisfet cap a casa.

Enric Faura

(Article publicat a la revista Vèrtex, núm. 248, maig-juny 2013)

Anar-hi Anant amb La Marató (16-12-2012) - Pujada a la capella - 175 participants

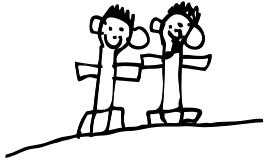
2a Maratrail i 1a Trail (24-2-2013) - 50 i 32 km - 145 i 101 inscrits

26a Marxa Anar-hi Anant (24-2-2013) - 10-15-20 km - 1.204 inscrits. Sortida a -7°C.

1a Anar-hi Anant de Nit (20-7-2013) - 9 km - 222 inscrits

Associació Germinal

RECORDANT LA FRANCESCA BASTARDAS

Milers de petits àngels,
emprenen el llarg viatge.

Sense por ni mesura,
salten a centenars
des dels arbres més alts.

El vent els arrossega i
trasllada en llargues volades.
Cauen sense dolor al riu,
que els farà de barca.

Hi ha tanta pau en aquest viatge....

Les blanques llavors remen riu avall
o s'arremolinen als racons de la llera,
esperant l'aigua que els ha d'empènyer.

No hi ha desig, ni destí, ni temps,
només fer el viatge.

Tot i la manca de propòsit,
ben segur que alguns àngels,
algunes blanques llavors,
trobaran un llit fèrtil on germinar.

I un altre cop creixerà un arbre a la riba
que d'aquí molts anys veurà,
com jo ho veig ara,
milers d'àngels, saltant al riu
des de les seves branques.

Núria Sabaté

*Anglès. Riu Ter. 30 abril 2012
Per a la meva amiga Francesca*

És un poema molt bonic que la Núria va dedicar a la seva amiga Francesca Bastardas i que en nom de l'Associació Germinal també m'agradaria dedicar-li en aquest número de la revista. Ella el va compondre –m'ho explicava– inspirada pel riu Ter al seu pas per la vora del Pont Vell de Sant Julià, quan anava a visitar i a conversar amb la Francesca.

La Francesca va ser una dona amb moltes inquietuds. Una de les moltes coses que la motivaven era la salut del cos, tant en la seva vessant física com en l'espíritual. Cercava tècniques, remeis naturals, teories... que ens ajudessin a trobar-nos millor, més a gust. Quan feia alguna troballa –i això ho valoro moltíssim, perquè a mi em costa funcionar així– volia compartir-ho: ho explicava o mirava de convidar algú, fer un taller...

L'autoaprenentatge, la proximitat dels coneixements i les experiències eren molt importants per a ella. Així va sorgir la nostra associació, com una mena d'estructura que donés suport a la pràctica d'aquestes activitats. Hem fet xerrades, tallers amb herbes i flors, dansa del ventre, tai-txi, dansa lliure... A vegades no

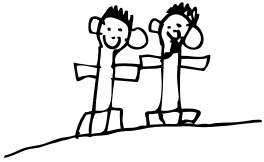
hem estat gaires, perquè costa trobar disponibilitat comuna, però hem disfrutat i ho hem tingut a prop. Això també era un objectiu per a ella: acostar el que ens interessa i no haver d'anar a Girona o a Barcelona a buscar-ho.

Aquest últim curs ha estat fluixet. L'Associació directament ha continuat proposant el taller de dansa lliure els divendres a la tarda al Centre Cívic. La Julie és una professora magnífica, i les participants han estat poquetes però fermes. En Josep Sivillà també ha continuat les seves classes de tècniques orientals a l'Espai. Més recentment s'hi han afegit algunes sessions de ioga per compartir.

Ens ha marxat sens dubte l'ànima del grup, la Francesca, però estaria bé que no fos un final, sinó que ens tornem a trobar quan les inquietuds i les ganes ens ho demanin.

Hi ha molta natura en el poema, i ella se l'estimava molt. Li desitgem també un bon viatge.

A.M.

Colla Excursionista

CAMPAMENTS DE RIBELLES

SANT JULIÀ DEL LLOR

Ei, com va?
Te'n recordes encara, de com ens ho vam passar a Ribelles?

Bé, hi va haver de tot, i tu ja saps què et va agradar més i què no et va agradar gaire, o gens. Els salts a les gorgues, els ràpels de Camp de Roc, la

llarga tornada de la cova... Però aquest any també hem pogut plegar les tendes seques! La baixada i el bany fantàstic de l'últim dia, l'escala de la cova, la calor, el bivac del Bassegoda, els camins inacabables, el "rus", els mals de cap, els nous amics o amigues...

A nosaltres ens sembla que alguna cosa nova hauràs après, ja sigui la tècnica de baixar en ràpel, ja sigui ren-

tar plats i cassoles (que també és important!)...

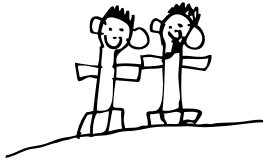
Però a part d'aquests aprenentatges més o menys ben fets, també vas veure, esperem, que pots menjar tranquil·lament en un plat que no és el teu (?) i que pots passar-te onze dies sense algunes de les comoditats que normalment t'envolten, onze dies sense televisió ni videojocs!

Els monitors ens ho vam passar de meravella, tot i que no ens va quedar gaire temps lliure per fer la botifarra. Havíem d'aprofitar tots els moments! Ei, alguna vegada hauríem volgut dormir un xic més!

Esperem que hàgiu passat unes bones vacances!

L'equip de Ribelles

Comissió de Festes de Sant Julià

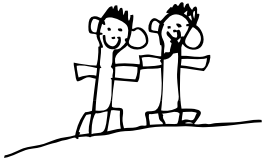
FESTA DE SANT JULIÀ DEL LLOR 2013

Contra el temps no hi podem fer res. Aquest any, la pluja va obligar a suspendre els actes previstos pel dissabte de la festa. Només es va poder disputar el Campionat de Botifarra, amb la participació de 38 parelles.

El diumenge, però, el sol va lluir amb ganes i es va poder mantenir el programa: la missa al migdia i, a la tarda, la festa de l'escuma i els jocs per a la mainada, i el ball amb el duo Leo & Rosamari.

Gràcies a tots els que vau participar de la festa!
L'any que ve hi tornem!

La Coral

RELLEU A LA DIRECCIÓ

En Gerard Ros, a la dreta en primer terme, al concert del 2 de juny passat, "Saludem l'estiu", en què hi van intervenir la Coral Pla de Girona, la Cors Alegres d'Anglès i l'Ipsò Lauro de Bonmatí.

El 2 de juny passat, en Gerard Ros, que ens havia estat dirigint des de feia uns deu anys, va obrir un parèntesi en la seva dedicació a la direcció de la nostra coral. Tal com va dir ell, no és un adéu, sinó un "fins després". Però mentre no arriba aquest moment, des d'aquestes ratlles li volem agrair la paciència que ha tingut amb nosaltres i la perseverança que ha demostrat en tot aquest temps.

Des que va agafar el relleu a en Xicu Petit, han estat moltes hores d'assaig i una colla de concerts cada any. Amb ell hem passat fred i calor (mooolta fred!), mo-

ments d'alegria i moments de tristesa (hem tingut pèrdues irreparables...), nervis i tensió... Hem anat a Sant Martí d'Empúries, a Domeny, a Bescanó, a Anglès, a la Cellerà... En definitiva, hem compartit moltes estones. I això sempre formarà part de tots nosaltres, formarà part dels nostres records.

No podem expressar-li res més, doncs, que no sigui el nostre més sincer agraiment.

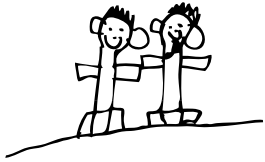
Gerard, "fins després"!

Coral Ipsò Lauro

Euken Imanol Ledesma és des del juny passat el nou director de la coral Ipsò Lauro de Bonmatí. L'"Eugeni", com li diem algunes de nosaltres, ha estudiat la carrera superior de professor de guitarra al Conservatori del Liceu de Barcelona. En l'actualitat dirigeix també la Coral de Montilivi i la coral de veus blanques de Montilivi. A més a més, és director de l'orquestra de guitarres Acords Joves. Professionalment, treballa a l'Escola de Música del Gironès.

Li agraim que hagi volgut estar entre nosaltres i li desitgem sort!

Donants de Sang

ELS DONANTS JOVES I LA SANG 0-

A Sant Julià de Llor i Bonmatí es van fer 25 donacions el desembre de l'any passat i 28 el maig d'aquest any.

Volem agrair la iniciativa de la campanya "Jo en dono" impulsada per la tècnica compartida de Joventut de la Selva Nord, Anna Rocasalva. I felicitem els joves que van donar sang. Moltes gràcies!

de 18:30h a 20:30 h al Centre Cívic, Bonmatí i St. Julià del Llor

0- UNA SANG MOLT ESPECIAL

EL 85% DELS DONANTS 0- DONA NOMÉS UN COP L'ANY

PODEN DONAR A L'ANY
 4 VEGADES (homes) 3 VEGADES (dones)

A CATALUNYA NOMÉS EL 8% DE LA POBLACIÓ ÉS 0-

COMPATIBILITAT ENTRE DONANT I RECEPTOR

DONANTS	RECEPTORS				
	0-	0+	A+	A-	B+
0-	●	●	●	●	●
0+	●	●	●	●	●
A+	●	●	●	●	●
A-	●	●	●	●	●
B+	●	●	●	●	●
B-	●	●	●	●	●

0- ÉS EL DONANT UNIVERSAL
 NOMÉS POT REBRE SANG DEL SEU GRUP PERÒ POT DONAR-NE A TOTS ELS ALTRES

PER QUÈ ES FA SERVIR?

- ACCIDENTS O EMERGENCIES
- INCOMPATIBILITAT ENTRE EL GRUP DE LA MARE I DEL FETUS
- ALTRES 0-

@donarsang
 facebook.com/donarsang
donarsang.gencat.cat

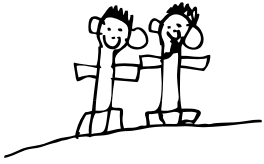
La 0-, la prioritària

La sang del grup 0- (zero negatiu) es pot transfondre a qualsevol receptor, per això és imprescindible en situacions d'emergència, quan no hi ha temps de comprovar el grup sanguini.

Però només un 8% de la població és 0-. Es calcula que a Catalunya hi ha quasi 400.000 persones que pertanyen a aquest grup, però només 18.000 d'elles són donants de sang.

Per aquest motiu és molt important que les persones amb sang 0- s'animin a fer-se donadors.

Joan Vélez Berenguer

Escola Sant Jordi

LA LOURDES I EN LLORENÇ ES JUBILEN

En Llorenç Pont i la Lourdes Macau, després d'una bona pila d'anys a la nostra escola, han acabat la seva etapa professional dedicada a la docència. Per això, el 20 de juny passat, en la festa de final de curs, se'ls va fer un acte de reconeixement.

Els alumnes els van dedicar les auques que veieu aquí a sota.

Sort i salut, Llorenç i Lourdes!

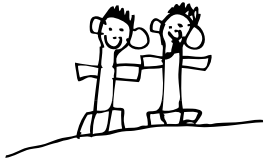

L'AUCA DE LA LOURDES

L'AUCA D'EN LLORENÇ

Església

“VINC I VAIG, VAIG I VINC”

Després d'un segon curs per aquestes parròquies, hi ha quelcom que veig important consolidar: un moviment d'anada i tornada entre el que ha de ser la vida parroquial més estricta i la vida del poble on estan implantades les nostres parròquies.

Massa sovint s'ha volgut recloure la vida parroquial a allò que sembla més estrictament religiós: les cerimònies religioses, la catequesi... I es voldria que la vida parroquial quedés del tot encerclada als murs de les esglésies i, com a màxim, als locals parroquials.

Però això no funciona així. És més, les mateixes construccions parroquials ens presenten una dinàmica d'interrelació amb el perfil físic del nostre entorn. Se'ns fa difícil d'imaginar el que seria Bonmatí, Sant Julià del Llor, Constantins... sense la presència de les seves esglésies. A partir d'aquí podem afegir-hi altres elements que conformen l'ambient sonor del nostre poble, com ara el so de les campanes, el calendari festiu...

Aquest és un element que cal potenciar, com una dinàmica de circulació cardiovascular empesa per uns moviments de sistole i diàstole intensos i profunds.

La vida parroquial no es pot entendre sense una continuada presència d'elements populars, culturals, socials que s'hi fan presents: concerts, representacions, exposicions, presentacions...

De la mateixa manera, la vida parroquial més profunda cal que es faci present a la vida dels nostres pobles sense complexos i, a la vegada, generant un dinamisme participatiu i popular. En aquest sentit vull destacar la celebració de la Missa del Gall, la mitjanit de la Vetlla de Nadal, a Sant Julià del Llor, amb la pujada amb torxes enceses fins al cim.

Càritas també s'integra clarament i d'una manera exquisida en aquesta dinàmica d'interrelació de la comunitat parroquial amb els sectors més desfavorits del poble, especi-

alment amb el repartiment d'aliments (que fa possible la generositat de molta gent) i el reforç escolar.

No oblidem que res de tot això no seria possible sense uns grups de persones que s'impliquen esmerçant generosament les seves capacitats i el seu temps per fer-ho realitat. En aquest sentit cal lamentar que hi ha qui fàcilment critica el treball que puguin fer sense conèixer-ho. I és que el més sensat seria agrair-los el que fan en nom de tots i oferir-se per ajudar-los, per col·laborar-hi, per millorar-ho, per fer-ho possible. Val la pena que ens ho plantegem. I si en alguna cosa cal reforçar la col·laboració és en el treball de Càritas per ampliar el reforç escolar, per iniciar un equip de visita als ancians...

És així com les nostres parròquies, que volen ser fidels a les consignes engrescadores del papa Francesc, es fan presents en el rovell de l'ou de la construcció dels nostres pobles enfortint unes arrels socials impregnades de solidaritat, d'illúsió, d'esperança, de pau... en aquest camí sense retorn vers una sòlida llibertat i dignitat del nostre poble, que volem independent. Que la Mare de Déu i els nostres patrons ens hi ajudin.

Per acabar voldria evocar una rumba ben popular del grup Ai Ai Ai que d'alguna manera també recorda el meu tragí personal d'aquest darrer curs.

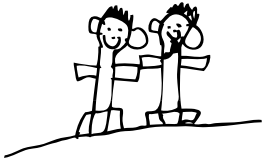
Vinc i vaig, vaig i vinc

Camí de Mataró trenc per Tiana
i passo per Alella per anar al Masnou.
M'aturo a Vilassar i veig a ma germana
i fem un vermutet asseguts al sol.
Del túnel de Parpers, passat Argentona,
enfilo Granollers i me'n vaig a Vic.
Halem al Petricó tot passant l'estona
i faig cap a Manresa de content que estic.
Passejo i dono voltes: deu ser que és el meu destí.
Vinc i vaig, no tinc cap pressa i disfruto del camí.
Quan m'enyoro torno a casa des d'allà on sigui del món.
Hi ha unes dones que m'estimo i els hi vaig a fer un petó.
Me'n torno cap enrere i m'aturo a Gràcia.
M'arribo a Ripollet i passo pel Local.
Em vénen moltes ganes d'anar a Vilafranca
i fer-hi unes canyetes al Forat de Pany.
Agafo l'autopista i me'n vaig a les Borges,
segur que a l'Eslàvia hi haurà algú tocant.
No sé com ha estat, però m'ha passat l'estona.
Me'n torno a Dosrius, que tenim assaig.

Martirià Brugada Clotas

Una cinquantena de persones van celebrar la Missa del Gall a l'església de Sant Julià. La pujada de torxes enceses va precedir la celebració.

Futbol

TEMPORADA 2013-2014

Aviat començarà la temporada de futbol i no podem desapropiar l'ocasió per saludar-vos i informar-vos de totes les novetats.

Durant aquest curs, continuarem havent-hi els equips que habitualment tenim a Bonmatí.

Des de la Junta es treballa per poder formar equips a tots els nivells, des de l'escoleta fins a cadets, i volem fer una crida a tothom que estigui interessat a jugar.

Pel que fa al primer equip, aquesta temporada jugarà enquadrat en el grup 27 de la 4a catalana. El primer partit de lliga, que començarà el cap de setmana del 21 i 22 de setembre, el disputarà a casa contra la Canya, si no hi ha cap imprevist d'última hora.

Volem també aprofitar l'ocasió per agrair a tots els que d'alguna manera col·laboren en qualsevol tasca, des dels entrenadors fins als àrbitres, o a qualsevol pare o mare que fa possible que cada jornada es pugui tirar endavant, sempre de manera desinteressada i en benefici dels nens.

No oblidem que tot es fa per promocionar l'esport i el treball en equip, dues activitats i actituds molt saludables.

Informació futbol base

- Quota anual per nen de 180 euros
- Es fa entrega de l'equipatge i la bossa, i hi ha el compromís de retornar-ho en bon estat al final de la temporada.
- Va a càrrec dels pares el xandall complet.
- Com sempre, es fa un sopar pels volts de Nadal i un regal als jugadors assistents.
- És habitual també la sortida cap a final de temporada (al juny), per retrobar-nos tots.

Balanç de la temporada anterior

Des de la Junta estem satisfets de tot plegat. Sempre pesa més tot el que és positiu, els èxits obtinguts i sobretot l'aprenentatge que hagin pogut obtenir els nens/es dels equips. Sempre hi ha dificultats i obstacles, com a la vida mateixa, i s'intenten anar esquivant. Som conscients que no sempre aconseguim aconseguir tothom i estem oberts a parlar del que els pares creuin convenient i necessari –tot és millorable, sempre des del respecte i l'estima. Pels nens som un mirall i es reflecteixen en nosaltres, per tant, pensem que sempre estem observats.

La Junta sempre està oberta a nous membres i a qualsevol petició.

Gràcies per tot!

Junta directiva del Bonmatí CF

L'equipació del Bonmatí CF aquesta temporada es renova.

 BONMATÍ, C.F.

APUNTA-T'HI !!!

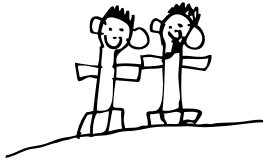
TEMPORADA 2013 / 2014

* JUGADORS/RES -FUTBOL BASE.

* QUOTA ANUAL ECONÒMICA.
180 €uros/total.
DESCOMPTES per 1er germà i 1 pare/mare

- Persones que vulguin formar part i/o col·laborar amb el C.F.BONMATÍ

Telèfons contacte:
Miquel Ríos: 606.098.529
Eliseu Coll : 678.362.353
Jordi Juny : 678.637.464/649.134.449

Grup Il·lusió

AL NOVEMBRE, BOTIFARRADA!

El Grup Il·lusió va néixer l'any 2003, amb la il·lusió i les ganes que tenia una colla de gent de Sant Julià del Llor i Bonmatí de fer per a tots els nens i nenes una cavalcada de Reis plena de color, música i alegria.

Al llarg dels anys, els integrants de l'associació han anat canviant, tots ells voluntaris que saben i que saben, els que ara formem part del grup, que la millor recompensa d'aquest treball, que és molt, sobretot d'octubre a gener, és el somriure que veiem a la cara de petits i grans la tarda del 5 de gener.

Durant tots aquests anys s'ha anat creant el vestuari per als personatges que ens hem anat inventant, i que depèn cada any del nombre de nens i nenes que hi hagi a l'escola aquell curs, ja que la intenció dels primers integrants de l'associació, que s'ha anat transmetent als que hi hem anat entrant posteriorment, és que tots els nens i nenes del poble puguin participar a la cavalcada a partir de 3r de primària.

Els primers anys es feia un sopar per recaptar alguns calerons que ajudessin a fer la cavalcada més lluïda, ja que encara que comptem amb l'ajuda de l'Excel·lentíssim Ajuntament de Sant Julià del Llor i Bonmatí, tant econòmicament com posant a la nostra disposició personal i vehicle, sempre se'n necessita una mica més: un any s'han de modernitzar les carrosses o s'ha de fer vestuari nou... Els dos darrers anys hem canviat el sopar per una botifarrada popular, amb jocs per a la mainada i música per a tots.

Volem donar les gràcies a tots i a totes els que vénen i col·laboren amb nosaltres aquell dia, ja que, a més a més de passar-ho molt bé, fan possible que la cavalcada pugui ser cada any una mica millor.

Aquest any volem agrair d'una manera especial a la mainada i als pares el fet de venir a aquesta festa:

Es donarà un tiquet especial a cada mainada que vingui a sopar perquè la tarda del 5 de gener siguin els primers a pujar a l'escenari a buscar el regal de Ses Majestats.

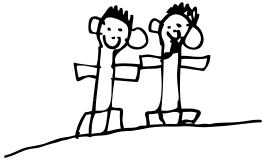
Us hi esperem a tots el segon diumenge de novembre. No patiu, ja us passarem els programes...

Bé, a partir d'ara, el Grup Il·lusió es posa a treballar: loteria..., botifarrada..., carrosses... i aquest any toca renovar vestuari!

Necessitem més voluntaris per ajudar-nos i perquè tot surti perfecte... Animeu-vos! Podeu posar-vos en contacte amb l'Anna Masachs o amb l'Èlia Borràs (609 85 75 61). Sereu molt benvinguts!!!

Grup Il·lusió

Nova Frontera

NOU CURS A LA VISTA

El mes de setembre ja ha començat i ja tenim a punt un nou curs per als nostres socis i sòcies. En primer lloc us volem fer saber que la festa anual dedicada al soci la farem el dissabte 28 de setembre. Cal dir que la ce-

lebració, tot i estar dedicada als associats, és oberta a tothom.

Pel que fa a les activitats setmanals, el programa que tenim previst és el següent:

- dilluns: assaig de la coral,
- dimarts: grup de gimnàstica dolça i grup de reeducació postural,
- dijous: taller "Fil a l'agulla", per aprendre i practicar tota mena de labors (cosir, brodar, punt de creu,

punta de coixí, mitja, ganxet...),
- divendres: classes de *country*.

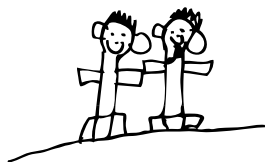
Aquest curs, fins al desembre, també tindrem una xerrada cada mes de temes que creiem que poden ser d'interès general. Les conferències les oferirà personal qualificat de la Creu Roja, i tractaran de l'*Alzheimer*, de l'entrenament de la memòria, de la prevenció de caigudes i del testament vital i el document de voluntats anticipades. No cal dir que les xerrades són obertes a tothom qui hi estigui interessat.

De totes i cada una de les activitats, ja n'anireu rebent o veient informació. Estigueu atents!

Per acabar, volem agrair la col·laboració que ens dispenseu amb els fanalets de la Puríssima, les roses de Sant Jordi i els cafès de la caminada! Moltíssimes gràcies!

El dia 4 de maig passat vam fer una sortida a la comarca d'Osona. Hi vam visitar el Mercat de Vic, el museu El Màgic Món del Tren (Santa Eugènia de Berga) i el monestir de Sant Pere de Casserres. Vam dinar a l'Hostal Sant Marc, a Calldetenes.

Pesca

CONCURS PER LA FESTA DE BONMATÍ

El 19 de maig passat, un any més vam celebrar un concurs coincidint amb la festa major de Bonmatí.

Dels 49 inscrits, el campió va ser Nil Perujo, amb 10.810 g en total. En l'apartat de peça grossa va ser Lluís Garcia el guanyador, amb una de 640 g. No voldríem deixar de mencionar la inusual captura de Llorenç Vilarrasa a la pesquera n. 4 de la zona 25, ja que va capturar un exemplar de truita.

En el sorteig de pesqueres el lot va ser per a Josep Martínez i el pernil, per a Joan Fran.

El pes total de peix capturat va ser de 200.210 g, amb una mitjana de pes/pescador de 4.085,92 g i una única peça amb bonificació.

La classificació del concurs va ser la següent:

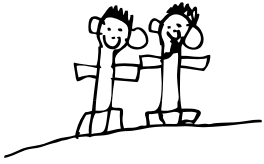
Pescadors	Pesquera	Peces	Pes	Punts
1. Nil Perujo	Zona 21	4	10,810	11,810
2. Josep Massó	Zona Línea	1	9,720	10,720
3. Carles Borrell	Zona 19 bis	2	9,400	10,400
4. Francesc Bonet	Zona Línea	4	7,720	8,720
5. Lluís Garcia	Zona 19 bis	5	6,500	8,000
6. Lluís Ribas	Zona 25	5	6,850	7,850
7. Dani Ventura	Zona 25 bis	3	6,550	7,550
8. Adrià Crous	Zona 21	3	6,320	7,320
9. Enric Pujolràs	Zona Plas	4	6,180	7,180
10. Eduard Pallí	Zona 19 bis	1	6,060	7,060

Donem les gràcies a totes les cases comercials i entitats col·laboradores que fan possible gaudir d'un concurs de festa major. També volem agrair a en Lluís Garcia la seva dedicació en la preparació d'aquest concurs.

Societat de Pescadors Esportius d'Anglès i comarca

El primer tinent d'alcalde, Toni Badia, donant el trofeu al guanyador, Nil Perujo.

Pubillatge

CERTAMEN 2012

No cal repetir que podria explicar moltes experiències amb tots aquests anys, de bones i de no tan bones... Sense voler, fins i tot he deixat alguna pubilla plantada...!!

Quina pena que els joves no vulguin viure aquesta experiència. Ja sé que els fa vergonya, que els impressiona pujar a la tarima de l'envelat, i també s'imaginem que tindran molta feina i obligacions. Però no és així! Simplement comporta tenir hereu i pubilla per la festa, representar el nostre poble i no deixar perdre les nostres tradicions. El cas és que les obligacions me les donen ells a mi, al propi pubillatge.

Quan la Clara Torra i en Robert Matilló van decidir anar per primera vegada al Certamen (l'any 2004, a Roses), quina sorpresa que vam tenir!, però què hi havíem de fer? posar mans a l'obra..., fer el vestit de l'hereu...

Els anys següents hem anat a Sitges, Llançà, Seva, Gironella, Sant Pol... Uns llocs més bonics que altres, però ells han estat tots molt contents... En Pepe i jo els hem viscut tots.

Com a mare, he anat carregada d'herbes, de pastilles, procurant que no s'adormissin, perquè, és clar, ells aprofiten el cap de setmana i, com a joves que són, potser han passat la nit ballant...

He fet de perruquera, de modista, de xòfer... Però n'he estat molt orgullosa i contenta, perquè en aquells

moments els he tractat com a fills i filles, o me'ls he estimat molt, i ells també, perquè encara vénen a visitar-me.

Aquest any passat, el 2012, a Calella, vaig acompanyar la Laia i em vaig trobar sola perquè en Pepe no podia venir amb nosaltres. Però vaig sopar amb unes pubilles que havien estat a casa, que recordaven el pubillatge 2009/10, que va ser de campionat, i que em preguntaven per l'hereu i la pubilla d'aquell any..., i al final m'ho vaig passar bé. La veritat és que allà on vaig ara tothom diu: "Bonmatí!"

Recordo una conversa d'uns pares que em van dir: "Només demano que tractis la meua filla com si fos teva." I en Pepe els va contestar: "No pateixis, que és una lloca."

Candidats i candidates del 2014: parleu amb tots els que han participat en el pubillatge anterior i veureu com tots estan molt contents. Animeu-vos!

No puc oblidar totes les persones que m'ha ajudat sempre: tot el pubillatge, fadrins, dames, pubilletes i hereuets i familiars. Guardem un bon record d'aquest món desconegut que és el pubillatge.

Una abraçada

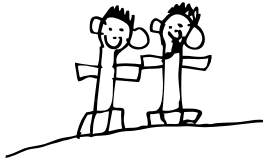
Carme Lladó

Laia Blanch, amb la Carme Lladó, representant Sant Julià del Llor i Bonmatí al Certamen celebrat a Calella, el 2012.

La pubilla 2013, Laia Blanch, i les dames d'honor, Laura Garcia i Lídia Fontarosa, per la festa de Bonmatí d'aquest any.

P.S. Mentre escric aquesta carta, tinc molta tristesa perquè en Pepe, que ens ha portat a tot arreu tots aquests anys, és a l'hospital. No sé si podrà llegir aquest cop L'Amic. Ell també s'estima el pubillatge i se'ls estima a tots.

La pubilla va participar en la trobada dels Pallaresos (Taragonès) el 4 d'agost passat.

La Laia Blanch, en el comiat de l'hereu i la pubilla de Tordera, en Jordi Serra i la Mariona Lozano, el 25 d'agost passat.

En **Pepe Sáez Peña** ens va deixar el dia 4 d'agost passat, a l'edat de 66 anys, després d'una llarga malaltia.

Tots li agraiem el suport que ha donat al pubillatge i a la Carme per mantenir viva una tradició que reforça els vincles entre els pobles i que referma la identitat catalana.

Foto de la festa de Bonmatí del 2012

Entitats

ANC

ENDAVANT!

L'Assemblea Nacional Catalana (ANC) és una organització de base transversal i unitària que treballa per defensar la legitimitat i la necessitat d'aconseguir l'estat propi per mitjans pacífics i democràtics. Consta de més de 400 assemblees territorials i una cinquantena d'assemblees sectorials. Entre aquestes assemblees territorials, el desembre passat es va constituir la de Sant Julià del Llor i Bonmatí.

Entre les activitats que ha organitzat l'Assemblea Territorial fins a aquest estiu hi ha l'acte de suport a la Declaració de Sobirania que va aprovar el Parlament català el 23 de gener passat, que es va fer a la plaça Don Manuel; xerrades per argumentar per què defensem la independència ("Tot allò que cal saber envers les pensions", "Insubmissió fiscal. Què és i per què ara?", "El futur de Catalunya, la nostra decisió"...), i la dotació d'autobusos per assistir a actes multitudinaris de refermació de la voluntat del poble català, com són el Concert per la Llibertat del 29 de juny al Camp Nou i la cadena humana de la Via cap a la Independència organitzada per a aquest 11 de setembre.

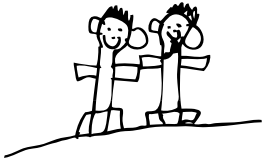
També hem muntat altres activitats més lúdiques, com ara la calçotada popular del mes de març, el taller de manualitats per a mainada per Sant Jordi i la projecció de la pel·lícula "Fènix 3-24".

Com diu el full de ruta de l'ANC, continuarem treballant per aconseguir que el 2014 quedin establertes les condicions objectives i necessàries per aconseguir la independència.

Salut a tothom i endavant!
santjulia@assemblea.cat

Imatge del Concert per la Llibertat del 29 de juny passat, extreta de la foto gegant publicada per Elperiodico.cat.

Ràdio Bonmatí

CINC ANYS, CINC SORTIDES!

Com us vam informar en el programa de la Festa Major d'enguany, el 26 d'abril va fer just 5 anys que l'emissora es va poder començar a sentir pel 107.1 FM. Potser és casualitat, o no, però és el mateix nombre de sortides que hem fet aquest any dels nostres estudis.

Pràcticament als inicis d'aquesta temporada trèiem la nostra unitat mòbil per ambientar la plaça Don Manuel de Bonmatí en la 2a Fira Dol-sa.

A la 2a Fira Dol-sa de Bonmatí.

Vam deixar passar els mesos de fred per tornar a treure el cap a l'exterior el 17 de març. Aquest cop, en la 18a Fira de l'Embotit de Bescanó. Vam tenir l'ocasió de parlar amb l'organització, puntaires, les colles castelles i els col·leccionistes de plaques de cava.

A la 18a Fira de l'Embotit de Bescanó.

Arribada la primavera, vam tornar a carregar la furgoneta per viure de prop una altra de les fires més importants de les nostres contrades: la 10a Fira del Senglar d'Osor. Durant tot el dia, vam amenitzar la fira, fent radiofórmula en directe, i vam ser els encarregats de clausurar la fira amb disco mòbil.

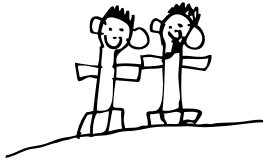
A la 10a Fira del Senglar d'Osor.

A finals del mes de juny ens va sortir l'oportunitat de ser els protagonistes per una nit i ser els encarregats de "cremar" vinils a la comarca del Pla de l'Estany, a la discoteca La Nau de Banyoles. Ens ho vam passar d'allò més bé! Quin ambient!

Cabina de la discoteca La Nau de Banyoles.

Sense quasi temps per distreure'ns, va arribar, la primera setmana de juliol, el Festival FADE de la Celler de Ter. L'any passat vam tenir l'ocasió de poder-lo viure i aquest any no ens l'hem volgut perdre! Va ser una setmana molt intensa. Programació diària en directe, des de la Celler, des de les 9 de la nit fins cap a la mitjanit. Si ens va seguir, va poder sentir en directe les conferències d'Enric Marín (*Interessos empre-*

sarials rere els mitjans de comunicació), Aleix Rius (*Bases i curiositats de l'ecocardiografia i la radiografia*), Albert Bosch (*Astrofísica de butxaca*), Carme Pardo (*Música i tecnologies: entre l'experimentació i el control*) i Eduard Llorens (*Art i activisme 2.0*). També vam poder parlar amb Joaquim Puigvert, un home de 85 anys de Vilobí d'Onyar que ens va explicar amb molt de detall la seva experiència en el camp del setè art, guardonat l'any 1958 en el Festival de Sant Sebastià. I, evidentment, també va poder escoltar per antena bona part de les actuacions musicals.

Des d'aquí volem donar les gràcies a totes les organitzacions de les fires i festes on hem participat, pel bon tracte rebut i per haver-nos deixat formar part del seu esdeveniment.

A part de les nostres incursions fora dels estudis, aquesta temporada s'han incorporat dos espais nous a la graella de la ràdio, els dos amb molt bona acollida: el programa *Cara B*, amb Jordi Arbat, que cada dissabte a la tarda ens ha aportat una bona dosi cultural de rock; i l'espai mensual *El Castor Radiofònic*, conduït per Eloi Guerrero, Enric Cornellà i Jordi Arbat, que tracta sobre el món de l'escoltisme. Cada mes ens han acostat persones i personatges tan destacats com per exemple Joan Vilamala, membre del grup Esquirols.

Membres d'El Castor Radiofònic amb Joan Vilamala, d'Esquirols.

Recordeu que si hi ha algun espai que no heu pogut escoltar durant la temporada, trobareu tots els continguts destacats a la nostra pàgina web, a l'apartat de podcasts.

www.radiobonmati.net
radiobonmati@gmail.com
Telèfon: 972 42 44 92
Twitter: <http://twitter.com/rbonmati>
(@rbonmati)
Facebook: www.facebook.com/radiobonmati

Càritas

AIXÒ NO POT DEFALLIR!

Benvolguts amics i amigues!!!

Aviat haurà acabat l'estiu, passa ràpid. Hem tingut calor, pedregades, pluges, fresca, trobades amb amics i veïns, família, i hem estat

espectadors involuntaris de grans catàstrofes humanes, i hem hagut de passar la vergonya aliena de veure i creure que els grans representants polítics ens han estat robant durant dècades.

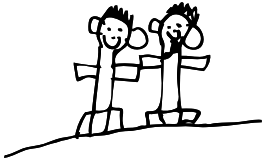
Tot i així, molts de vosaltres ens heu ajudat, i heu ajudat famílies necessitades que, tot i el que passa al món, el més gros i preocupant és el seu dia a dia. Les necessitats bàsiques són bàsiques, i el menjar i el sostre no li pot faltar a ningú.

Davant totes les adversitats i el desànim general que ara sembla que vol envair el món, vosaltres no us rendiu i seguïu ajudant, insaciables i tosuts; seguïu així, que ben segur que ho feu en altres vessants de la vida, i això no pot defallir.

Junts seguirem treballant. Molta força i moltes gràcies!

Càritas Bonmatí

Duchenne Parent Project

UNA GRAN FAMÍLIA QUE NO PARA

En Gerard i en Marc són dos nens bessons de Bonmatí de 6 anys a qui el 2012 van diagnosticar Distròfia muscular de Duchenne (DMD). Els familiars dels afectats per aquesta malaltia estan agrupats sota la fundació internacional Duchenne Parent Project, que lluita per impulsar la investigació científica sobre la DMD i per donar suport i informació a tots els malalts i el seu entorn.

És per contribuir a aquests objectius que la Merche Pardo i en Gerardo Labrada –pares d'en Gerard i en Marc–, i familiars i amics, van començar a l'abril una campanya de recollida de taps de plàstic. A aquesta iniciativa, que s'ha estès per totes les comarques gironines, s'hi han afegit nombroses accions per contribuir a la seva causa: una recollida de monedes i bitllets de pessetes, impulsada pel mossèn Martirià Brugada; la representació solidària d'una obra de teatre a l'envelat de Bonmatí a càrrec del Grup de Teatre dels Manaies d'Amer; una *jam-session* a Mas Lluà... Tot amb una única finalitat: recaptar fons perquè es promogui la recerca científica i mèdica que posi en marxa les teràpies que permetin curar la distròfia muscular.

I els pares d'en Marc i en Gerard no han parat: allà on han tingut ocasió, hi han muntat la seva parada per donar a conèixer la malaltia i les dificultats que comporta. I són moltes les mostres de solidaritat que han rebut.

Però què és la DMD? El metge pediatre Gustavo Egües Cachau ens ho explica en el següent article.

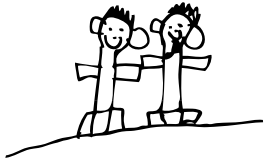
Per la festa de Bonmatí es va muntar una parada de Duchenne Parent Project. S'hi va sortejar una panera que va tocar a en Jordi Puigdemont.

Un grup dels Ràngers del Cau Ítaca de Barcelona, en la seva estada a Bonmatí, al juliol, també van ajudar en la recollida de taps de plàstic.

El 6 d'agost passat, un contenidor ple de taps de plàstic va marxar cap a la planta recicladora. A la foto, els col·laboradors que van carregar el contenidor.

QUÈ EN SABEM DE LA MALALTIA DE DUCHENNE?

Les malalties rares en pediatria, també anomenades minoritàries o òrfenes, són totes les que es presenten amb una prevalença baixa de menys de 5 casos per cada 10.000 habitants.

De malalties rares n'hi ha una llarga llista, que es podrien classificar segons el sistema o l'òrgan que afecten. Les que afecten el múscul es denominen distròfies musculars.

La denominació “distròfia muscular” es refereix a un grup de malalties hereditàries caracteritzades per una debilitat progressiva i una deterioració dels músculs esquelètics, o voluntaris, que controlen el moviment.

Les formes de distròfia muscular, per ordre de freqüència, són de Duchenne (DMD), de Becker (DMB), de l'anell ossi, facioescapulohumeral, congènita, oculo-faríngia, distal i d'Emery-Dreifuss.

La DMD

La Distròfia Muscular de Duchenne té aquest nom en honor del Dr. Duchenne de Bologna, que va ser un dels primers metges que van estudiar les distròfies musculars a mitjan segle XIX.

La DMD és un trastorn hereditari degeneratiu que afecta el teixit muscular. Es caracteritza inicialment per una disminució de la força muscular en les extremitats inferiors i la pelvis, que progressa ràpidament i arriba a afectar tot el cos.

És un desordre exclusiu dels individus de sexe masculí, encara que s'han descrit formes excepcionals en nenes, relacionades amb alteracions cromosòmiques. La DMD és la més greu de les distròfies musculars i alhora la més freqüent en la infantesa. Afecta principalment nens en una relació d'1 per cada 3.000 a 4.000 nadons de sexe masculí. Es detecta habitualment entre els 2 i els 7 anys, per alteracions en la manera de caminar, postures característiques i caigudes freqüents.

La causa

La DMD és causada per una varietat de mutacions del cromosoma X en el gen de la distrofina (regió Xp21). Aquestes mutacions comporten l'absència total o parcial de distrofina (proteïna present a la fibra muscular que proporciona estabilitat al sarcolema) i provoquen la degeneració de la fibra muscular.

Amb aquest patró d'herència, els fills de mares portadores presenten un 50% de possibilitats de patir la malaltia i un 0% de ser portadors, mentre que les filles tenen un 50% de possibilitats de ser portadores.

El diagnòstic

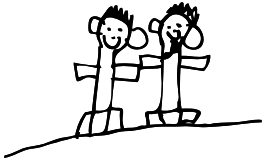
El diagnòstic es basa en criteris clínics i en proves complementàries. Entre els criteris clínics hi ha l'edat d'aparició dels símptomes (en infància primerenca), la distribució de la debilitat muscular i altres signes característics, i el model d'herència indicat per una història familiar.

Són indicadors físics de la DMD:

- la debilitat progressiva proximal en cames i braços
- la incorporació amb recolzament sobre membres superiors, és a dir aixecar-se posant primer les mans sobre el terra i després sobre les cames (signe de Gowers, a la il·lustració)

- la dificultat per saltar i pujar escales
- la contractura tendinosa (sobretot la d'Aquil·les)
- la pseudohipertròfia del tou de les cames (augment del volum dels bessons a les dues cames)
- les escàpules alades
- la pseudohipertròfia de deltoides
- la marxa d'ànec en equinisme
- la hiperlordosi de la columna lumbar

Etapes de la marxa en la DMD

La marxa lliure (caminar o córrer) sol durar fins als 6 o 7 anys. Al voltant dels 6 o 7 anys s'inicia una pèrdua progressiva de la força en les extremitats inferiors, amb una marcada afecció en els extensors del maluc i els flexors dorsals del turmell. D'aquesta manera es produeix un deteriorament de la manera de caminar i s'instaura un patró característic en hiperlordosi lumbar, ampliació de la base de sustentació i equinisme. També apareix l'escoliosi.

Entre els 7 i els 16, amb la pèrdua de la deambulació, es produeix la sedestació definitiva i l'aparició progressiva de complicacions associades.

Per diagnosticar definitivament la DMD es fan proves complementàries:

- Proves bioquímiques sanguínies (la creatina kinasa –CMK– sèrica és un marcador útil).
- L'electromiografia (EMG), que presenta un patró miopàtic.
- Mètodes d'anàlisi moleculars (proves d'ADN), com la PCR (reacció en cadena de la polimerasa múltiple), que serveix per detectar delecions o duplicacions del gen de la distrofina.
- La biòpsia muscular, que mostra pèrdua o variació en el diàmetre de les fibres musculars i infiltració de teixit gras i conjuntiu, i és el diagnòstic definitiu.

El tractament

El tractament de la DMD ha de ser multidisciplinari, amb la intervenció neuròlegs, pediatres, fisioterapeutes, terapeutes ocupacionals, psicòlegs, logopedes, nutricionistes, endocrinòlegs, gastroenteròlegs, genetistes, cardíologs, pneumòlegs, rehabilitadors ortopèdics, cirurgians, odontòlegs...

Un dels pilars fonamentals del tractament de la DMD, ara per ara, són les mesures de suport a base de fisioteràpia, psicomotricitat i logopèdia, entre altres disciplines. L'objectiu d'aquest tractament és mantenir la potència muscular i retardar la progressió de les contractures per mantenir la funció òptima, facilitar o perllongar la deambulació amb els dispositius ortopèdics adequats, retardar o prevenir l'escoliosi i tractar d'una manera ràpida qualsevol complicació respiratòria.

També cal que els afectats per DMD segueixin una dieta adequada, per prevenir hipocalcèmia i hipovitaminosi D, prevenir l'obesitat, el restrenyiment i el reflux gastroesofàgic.

Per al tractament amb fàrmacs, el recurs més habitual és la corticoteràpia, que retarda la deterioració muscular, però produeix efectes adversos, com ara l'osteoporosi, la síndrome de Cushing i la immunosupressió.

Tot i això s'estan obrint noves possibilitats de tractament per estabilitzar la membrana cel·lular, disminuir la inflamació i la fibrosi, augmentar i regenerar la massa muscular, augmentar el flux sanguini i mantenir les funcions del cor.

El progrés de la DMD porta associades complicacions, com ara deformitats, discapacitat progressiva permanent, disminució de la mobilitat, disminució de la capacitat per cuidar d'un mateix, cardiomiopatia (miocardiopatia i ICC), pneumònia o altres infeccions respiratòries i insuficiència respiratòria.

Els nens amb DMD

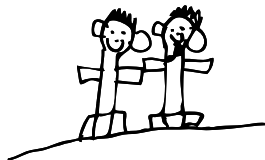
És important que el nen amb disfunció motora en general i amb DMD en particular s'integri a l'escola formal perquè tingui l'oportunitat de madurar amb els seus companys, de jugar, d'aprendre, de gaudir i de viure en un ambient "normalitzat".

La distròfia muscular de Duchenne no té curació ara com ara. A pesar d'això, es pot fer molt per millorar la qualitat de vida del pacient i l'esperança de vida.

L'atenció a llarg termini d'aquests nens l'ha de realitzar un equip multidisciplinari que ha de treballar estretament amb metges, educadors i assistents socials.

Pel que fa als anys d'escolaritat dels nens, és important la comunicació entre pares, metges i cuidadors del col·legi i, al mateix temps, la dotació de l'escola i la integració amb nens normals de la seva edat.

Gustavo Egües Cachau
Metge pediatre

Ha passat...

• **La Gina Bou Gifre**, de 9 anys, va aconseguir la medalla de plata en salt i la medalla de bronze en paral·leles en el campionat estatal de gimnàstica artística de nivell 2 que es va disputar a València el mes de juliol passat. La Gina, que viu a Sant Julià del Llor i forma part de l'equip del Salt Gimnàstic Club, va ser quarta en la classificació general del campionat. Felicitats!

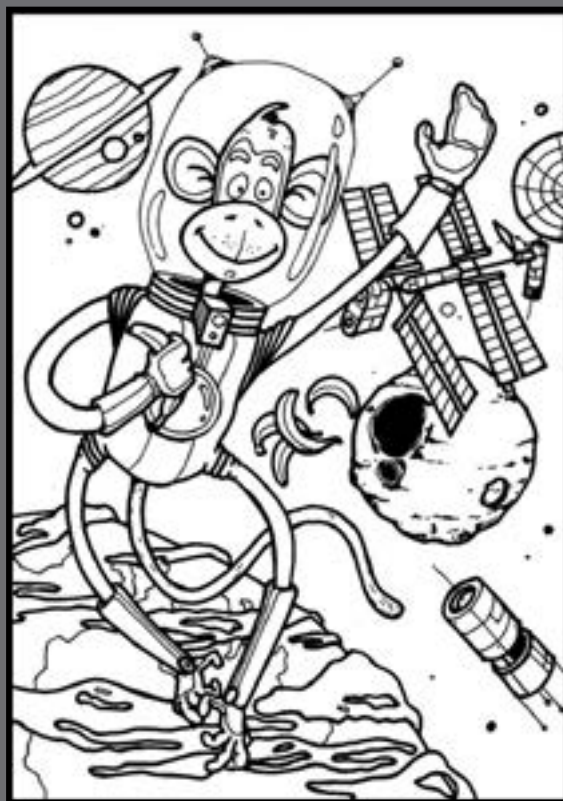
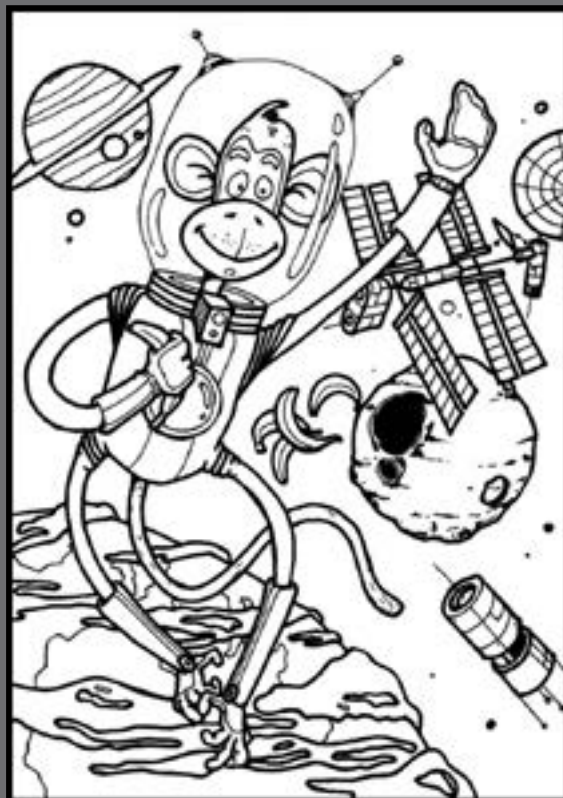

• **L'exposició *Evolució, realitat i moviment*** (2011) de Sergi Cadenas ha recorregut ja un bon nombre de localitats de les comarques gironines (Lloret de Mar, la Jonquera, Santa Cristina d'Aro, Torroella de Montgrí...). L'última "parada" va ser a la Casa de la Paraula de Santa Coloma de Farners, el juny passat. (A la foto, Sergi Cadenas amb Antoni Solà, alcalde de Santa Coloma. Foto: Miquel Millan)

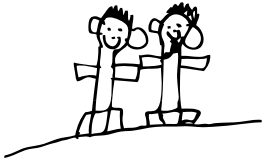
• **La revista *L'Amic*** va formar part de l'exposició *La veu de les colònies industrials* que es va muntar del 10 de juny al 10 de juliol passat a la Biblioteca de Catalunya, a Barcelona. (Imatge del cartell de l'exposició)

7 diferències

Il·lustració: Dani Ortiz

La solució, en el pròxim número de *L'Amic*

Sant Julià i Bonmatí, 30 anys

TRES DÈCADES D'UN POBLE

La imatge, del 12 de març d'ara fa 30 anys, al menjador de l'escola de Bonmatí, correspon a l'acte de constitució de la junta gestora que havia de governar provisionalment el nou municipi fins a les pròximes eleccions locals, que s'havien de celebrar dos mesos després, el 8 de maig.

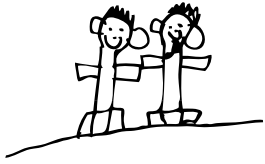
Aquest acte representava la culminació de tot un procés, el de la segregació d'Amer, en què van predominar la unió i la il·lusió de tots els habitants de Sant Julià i Bonmatí.

Sobre aquesta etapa de la història del municipi, queda pendent encara fer un treball documental exhaustiu i rigorós, que esperem que aviat es pugui veure fet realitat.

A la pàgina següent reproduïm el text preparat per la regidora de Cultura de l'Ajuntament, Gemma Domínguez Garangou, per a la festa del 30è aniversari de la segregació del municipi, celebrada el 21 d'abril passat, a l'església de Sant Julià.

El 22 de febrer passat, amb motiu del 30è aniversari de la segregació, es va projectar el vídeo de les imatges de la celebració del 22 de febrer del 1983 enregistrades amb càmera Super-8 per Josep Martínez Misvacas. Prèviament, l'historiador Gerard Buxeda va pronunciar la conferència "La colònia Bonmatí en el sistema de colònies català".

ARA FA TRENTA ANYS

Sant Julià del Llor i Bonmatí és ara mateix el municipi més jove de la comarca de la Selva, ja que es va constituir com a tal l'any 1983, ara fa 30 anys, després de segregar-se d'Amer.

El procés per la independència va començar el 26 d'abril de 1980 i al cap de només tres anys ja s'havia aconseguit.

El sentiment independentista respecte d'Amer ja era ben present en les primeres eleccions democràtiques, el 1979, en què va votar pràcticament tothom.

Els partidaris de la independència van sumar 500 vots, mentre que CiU en va tenir només 1 (el de l'interventor del partit, que vivia a Sant Julià) i la llista d'independents, 2, que segons es diu van ser els vots de dos despistats que més tard van confessar que s'havien equivocat.

El sentiment general en aquella època era que Amer maltractava la Colònia de Bonmatí: es considerava Bonmatí com una urbanització a part, quan en realitat pagava els mateixos impostos que tothom. També estava més a prop d'altres nuclis que d'Amer. Entre els greuges cal destacar que el cementiri era privat, la llum de l'enllumenat públic la pagava l'associació de veïns, no hi havia manteniment de carrers...; en resum, no hi havia cap inversió al poble.

A mitjan anys setanta s'havia construït un pont sobre el riu Ter que unia Sant Julià del Llor amb Anglès, no sense entrebancs, ja que Bonmatí era un poble en auge, amb futur industrial, mentre que Amer era un cul-de-sac entre Olot i Girona.

En iniciar l'expedient de segregació, una part d'Amer hi va donar suport —entre ells el primer alcalde democràtic, Josep Puigdemont—, però també hi va haver una oposició molt forta.

Va ser el 22 de febrer de 1983 que Sant Julià del Llor i Bonmatí va esdevenir municipi.

Com a anècdota curiosa i divertida, a la qual fa referència el Sr. Josep Vidal en algun escrit, és

que el dia que es va decidir si s'acceptava o no la independència del nostre municipi, des del poble s'anava trucant constantment a la Generalitat, tot i que la secretària els havia dit que ja els trucaria. La seva pregunta va ser: "Tenim una orquestra preparada, la podem engegar o no?"

Jo us demano un petita reflexió: aquest any celebrem el 30è aniversari de la segregació de nostre municipi, i tots sabem que no va ser fàcil, però també sabem i estem convençuts que aquest era un pas necessari per al bon funcionament i la bona gestió del poble. És millor ser governat per gent propera i que coneix el territori que no pas per gent allunyada, no involucrada, que només mira pels seus propis interessos.

Siguem capaços de reflexionar sobre aquest fet a més gran escala, com és el cas de Catalunya i Espanya.

M'atreveixo a dir que és el mateix cas però amb unes magnituds molt més elevades. Catalunya es troba en un procés llarg, difícil i complicat per exercir la seva autodeterminació, però amb l'esforç, la paciència i la perseverança de tots els catalans i catalanes que estimem el nostre país, la podem aconseguir.

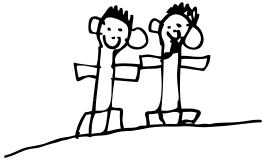
Aquest any, com he dit, celebrem el 30è aniversari de la constitució del nostre municipi. Tant de bo puguem celebrar tots junts i ben aviat el primer aniversari de la independència de Catalunya.

Per acabar, només em queda donar les gràcies a totes les persones que van posar l'interès, les ganes i la il·lusió en aquest projecte, que no va ser gens fàcil, i que van aconseguir que Sant Julià del Llor i Bonmatí esdevingués municipi.

Visca Sant Julià del Llor i Bonmatí!

Visca Catalunya lliure!

Gemma Domínguez Garangou
Regidora de Cultura i Ensenyament

Arqueologia clàssica

Els actuals habitants de Sant Julià del Llor i Bonmatí hem d'estar molt orgullosos del nostre territori i preservar-lo al màxim possible. Fa uns 2.000 anys, altres homes, els nostres avantpassats, ja es van fixar en les nostres terres i s'hi van instal·lar. Això ens indica les bones condicions de vida que hi van trobar: climàtiques, econòmiques, de comunicació, domèstiques, etcètera.

La toponímia popular ens avala llocs que molt probablement poden tenir interès arqueològic, com ara el Quadrís, les Tombes, l'Estrada, can Vila i els propers indrets de Vilanna, Constantins, Puig d'Alia i Sant Corneli.

Tenim notícies orals de troballes ibèriques a dalt del puig de la capella de Sant Julià, tesselles de mosaics romans del paratge del Quadrís, restes paleolítiques a la roca de l'Anglesell, estris neolítics al pla del cementiri de Bonmatí i carreus encoixinats romans al fonament del pont del carrer Vell.

Essent un xic rigorosos, només ens podem fiar de les restes visibles in situ o de les campanyes d'excavacions correctament portades a terme –siguin per objectius científics, siguin per objectius econòmics.

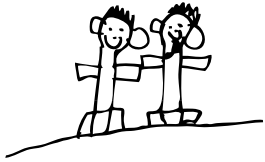
Durant la primera dècada del s. XXI, amb les ganes desmesurades de construir vivendes a tot arreu, va ser obligatori fer unes prospeccions arqueològiques al voltant de les cavorques de Sant Julià, abans de bastir-hi les edificacions, per conèixer el subsòl. No obstant això, ja teníem petits articles publicats el 1954 pel Dr. Miquel Oliva, el 1970 pel Dr. Jaume Marquès, el 1974 pel Dr. Josep Calzada i el 1990, amb motiu de la carta arqueològica de la Selva, que ens parlen del nostre municipi com a lloc d'interès arqueològic.

Els treballs més recents són del desembre del 2000, que es va treballar en el recinte de la Cavorca II (la de baix), documentant-la com a monument funerari d'època romana de notable interès, amb una cronologia que aniria del s. I al s. III dC.

El març del 2008, amb motiu del pla urbanístic del sector SAU-3 i a petició de l'empresa Nou Equip de Porqueres SL, Janus SL va fer un sondeig per localitzar possibles estructures a l'àrea d'influència de la Cavorca II. Dels seus informes es desprèn que els resultats van ser negatius, malgrat les set rases fetes cobrint una superfície de 1.900 metres quadrats. Cap troballa arqueològica ni estratigràfica, diuen, hi ha era present.

Situació de les feixes del SAU-4 i el SAU-3 abans de les prospeccions arqueològiques, i ubicació de les Cavorques I i II.

Història

El febrer del 2010, ara en el sector del SAU-4 i a petició d'Inversions Sant Julià del Llor SL, es va fer una prospecció dels camps denominats 1-2-3-4 i la zona boscosa número 5, sota la direcció de Jordi Merino. S'hi va realitzar un ampli treball i es va fer una prospecció d'una àrea d'uns 51.395 metres quadrats. Aquí els resultats van ser més satisfactoris: s'hi van trobar una sèrie de murs, un forn de grans dimensions i uns nivells amb material arqueològic que permet datar les restes entre els segles I aC i II dC. A partir del 2010, s'hi van portar a terme altres treballs que encara estan en fase d'estudi.

Tal com s'apunta en la recentment publicada monografia del municipi, aquestes intervencions del segle XXI a Sant Julià del Llor i Bonmatí, ara per ara, han aportat poc a l'arqueologia en general, ja que no s'han pogut acabar les excavacions ni en extensió ni en profunditat. Les restes visibles de les dues cavorques ja les teníem i en l'actualitat les superfícies excavades, malauradament, resten abandonades enmig dels camps improductius.

M. Carme Domènech i Puig
Arqueòloga

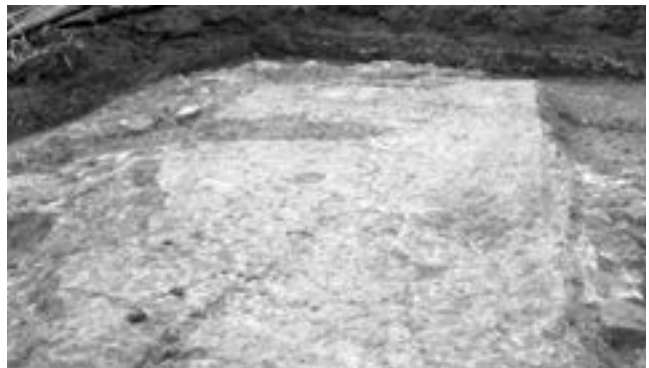
La cavorca de baix. Parament exterior.

La cavorca de dalt. Estat actual.

Restes de la vil·la en el moment de l'excavació.

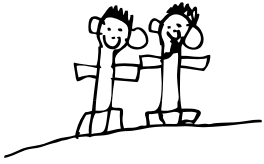
Detall del paviment d'una habitació.

Bancal de la prospecció (situació i actualitat).

Excavació de l'àrea de prospecció. No és la millor manera de fer.

El monestir de Santa Maria d'Amer

Xavier Solà Colomer (Sant Feliu de Pallerols, 1972) és professor de geografia i història a l'ensenyament secundari i màster en Museologia i Patrimoni per la Universitat de Girona. Autor d'uns quants llibres i de nombrosíssims articles, va publicar l'any 2010 *El monestir de Santa Maria d'Amer a l'època moderna: religió, cultura i poder. De la reforma benedictina a la vigília de les desamortitzacions (1592-1835)*. Com sigui que en el llibre es fa esment de Sant Julià del Llor, hem trobat interessant parlar amb ell del seu estudi.

Xavier Solà i Colomer
Foto: Carles Colomer / Diari de Girona

- Els orígens del monestir de Santa Maria d'Amer daten de l'any 778 per decisió de Carlemany i són acceptades fins al s. XIX.

- El més interessant de tot és l'ús que en fan els monjos, d'aquesta suposada fundació: com la van manipulant al llarg de la història, sense abandonar-la mai. Hi ha dos moments clau: quan l'abat Montrodon la recupera al segle XIV, conjuntament amb el seu germà bisbe de Girona, i al segle XVII, quan es vol dotar l'abadia d'un passat gloriós i es volen recuperar algunes rendes.

Una tasca gegantina.

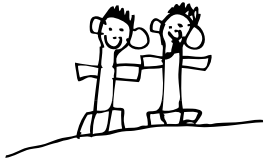
- És sobretot a mesura que anava estudiant el monestir, que anava apareixent més i més informació, que per una part era genial per a mi, però per una altra em feia sentir lleugerament desbordat. Llavors has de saber tallar. És per això que vaig deixar al marge tota la documentació que era purament econòmica. La idea inicial era reconstruir o retrobar una mica la documentació original de l'arxiu del monestir, just abans de les desamortitzacions.

- El terme que avui ocupa Sant Julià del Llor i Bonmatí es trobava en una situació privilegiada: formava part de la via de la riba esquerra anomenada "camí ral de Girona". Aquest emplaçament va ser definitori per a l'economia local?

- Sant Julià del Llor ocupa un lloc destacat, tal com dius, per la situació que ocupa al costat del camí ral, més aviat com a lloc de pas i trànsit. La seva importància queda demostrada sobretot quan els abats s'interessaven per construir i reconstruir el seu pont sobre el Ter, fet desconegut fins ara, fins al punt de pagar-ne bona part. En el llibre n'aporto alguns contractes, per exemple de l'època de l'abat Climent, de finals del segle XVII, que podria ser perfectament l'actual pont de Sant Julià que resta dempeus.

- Hi ha uns quants fets que marquen la història del monestir: el terratrèmol del 1427, els períodes de manca d'abat i les expropiacions i desaparicions dels censals i delmes el 1836 per ordre del ministre d'hisenda Mendizábal. Són els moments més crítics per a la supervivència del monestir i la vila?

- Els terratrèmols van ser crítics per al monestir, però es va recuperar amb relativa facilitat. Els que realment ho degueren passar malament són els habitants que no tenien prou recursos per reconstruir les seves cases. Si bé no va haver-hi massa morts –se'n tenen pocs de comptabilitzats–, sí que va haver-hi moltes destrosses físiques i materials. Pràcticament tots els pobles de la vall d'Hostoles van quedar arrasats. Tenim l'exemple del claustre, que mai més seria reconstruït. Però d'aquesta se'n van sortir. Però amb les desamortiza-

cions liberals, i en concret les del ministre Mendizábal, que van afectar totes les comunitats monacals d'Espanya, el cop va ser mortal. Les propietats del monestir es van expropiar i es van posar a la venda.

- Detalles uns dominis bastos del monestir. No obstant això, pel valor de rendes, és considerat un monestir mitjà-petit. En treien poc rendiment?

- Suposo que al tenir tan fragmentat el seu domini senyorial per la geografia nord-est catalana, li era difícil treure'n unes rendes sucoses. Tot plegat sumava prou, però en comparació amb altres monestirs –Sant Cugat, Ripoll o Sant Pere de Rodes– era, tal com dius, mitjà-petit.

- Trobem un període, efímer, de segona resplendor del monestir: del 1620 al 1630.

- Les darreres dècades del segle XVI i les primeres del XVII són èpoques d'estabilitat i creixement, just abans de la revolta dels Segadors i de les guerres amb França. Els abats ho aprofiten per embellir el monestir. I ho tenim molt ben documentat: amb un retaule major, un orgue i el retaule del Roser, que ja per fi podem adjudicar-lo a Joan Sanxes Galindo, i que s'ha conservat i es pot veure al Museu d'Art de Girona.

- Sant Julià del Llor manté relacions independents en l'administració religiosa respecte del monestir i de Sant Miquel. Tanmateix la parròquia del poble estava unida amb la de Sant Climent. Al llarg del teu estudi trobem friccions amb l'abat d'Amer perquè les volia agregar al monestir. Per quin motiu?

- Podem creure que els tentacles del monestir s'estenien per les parròquies veïnes. Poder disposar dels delmes de les parròquies veïnes, de Sant Climent o de Sant Julià, era la seva intenció. Poder exercir la jurisdicció senyorial i eclesiàstica també els interessava.

Poder nomenar el rector d'aquestes parròquies, també ho volien. Per això hi ha friccions amb els bisbes corresponents, que solen posar-se de la banda de la població i oposar-se als monestirs.

- El 1608 el poble demana súplica al bisbe per oposar-se a l'agregació de la parròquia al monestir. Per què?

- Monestirs i parròquies normalment estan enfrontats. El monestir volia usurpar al bisbat l'atribució de nomenar el rector de les parròquies. Per sort es degué aturar! Hagués fixat un precedent.

El segle XVII, un mal segle.

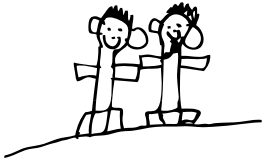
- El segle de la pesta (1648), la fam, les sequeres (1650/51), la revolta dels Segadors (1640) i els conflictes a tres bandes: l'expansionisme francès, els terços hispànics i la pagesia (1650). És prou visual l'exemple de la veïna de Sant Julià que amb deu anys marxa sola del poble perquè no hi té res ni hi queda ningú que la pugui ajudar. És el període més cruel?

- L'exemple d'aquesta adolescent és molt impactant, em va impressionar molt! Marxar de casa, a Catalunya, no era un fet gaire habitual. Això és senyal que les coses estaven molt i molt magres, que la família havia de ser nombrosa i no es podia mantenir a tothom, sobrava gent... Però també sabem que hi havia professionals de la mendicitat, que vivien o malvivien de les almoines que es donaven a les portes de les esglésies, o de pidolar a les portes de les cases.

- Irònicament l'episodi de "saco i crema" d'Amer (1696) representà el punt d'inflexió...

- He fet servir aquest títol perquè es va repetint moltes vegades idènticament. Els francesos van cremar la vila, la plaça Major i algun altre carrer. Per això s'hagué de reconstruir de nou tot. Moltes de les llindes de les cases en finestres i portes així ens ho demostren.

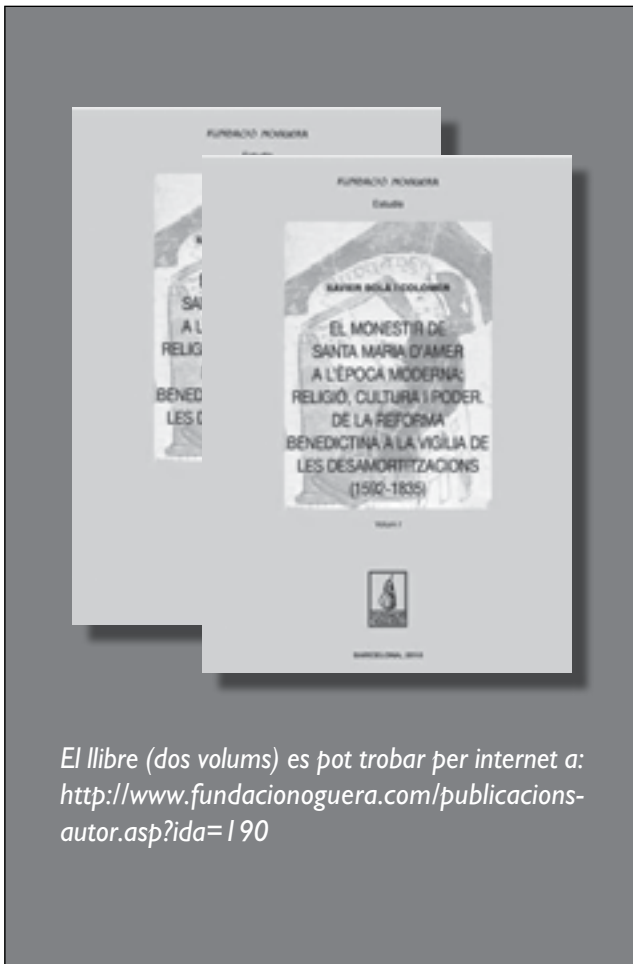
- Amb totes aquestes informacions el lector pot tenir la impressió que el nostre passat era mancat d'alegries, de festes i d'amistats.

- Quan llegeixo la documentació tinc sovint aquesta impressió, de falta d'alegria i de tristesa, de pena rere pena, sobretot en els anys de conflictes bèl·lics. Però no hem d'oblidar que hi havia moltes festes religioses al llarg de l'any, massa fins i tot, fins al punt que se'n reduïx el nombre al segle XVIII perquè faltaven dies de treball. Molt sovint, després de la festa purament religiosa, seguia la festa civil, amb música i dansa. Les festes, els aplecs, les processons, etcètera, eren moments de descompressió.

- L'estudi detalla el llistat complet dels abats que passaren per Amer.

- De fet, a través de la documentació, he pogut refer la llista dels abats. Es pot demostrar com al segle XVII molts abats resten al monestir d'Amer amb moltes ganes i de bon grat. Mentre que al segle XVIII vénen nomenats des de Madrid, i el monestir d'Amer només és un lloc de pas, per aconseguir un monestir amb més bones rendes, o per ascendir i aconseguir un altre càrrec eclesiàstic. Tal és el cas de la marxa precipitada i malintencionada de l'abat Miranda el 1741.

El llibre (dos volums) es pot trobar per internet a:
<http://www.fundacionoguera.com/publicacions-autor.asp?id=190>

- I Miquel Silvestre d'Alentorn fou el més generós a la seva mort?

- Sí, i amb diferència. Va deixar molts diners per a obres i no només per a misses per la seva ànima, tal com feia tothom. Per exemple, en va deixar per a la construcció del campanar, tal com es pot veure en la llinda d'accés.

- Els canvis dràstics en els governs municipals decretats per la "nova planta municipal" de Felip V (arriba a Amer el 1719) representà una nova institució amb noves taxes?

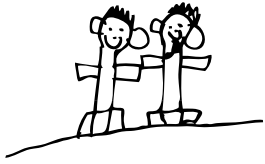
- Arriba a tots els pobles de Catalunya. S'imposa el cadastre. I molts altres canvis en l'administració, per exemple.

El negoci de la mort.

- Els períodes abans esmentats de guerres, pesta i fam van empobrir notòriament els ingressos del monestir. En el teu llibre expliques la creació del "negoci de la mort" (creació de censal per mort amb afany lucratiu de l'Església: pagament per l'enterrament, per les misses –amb diferents nivells de complexitat segons els diners pagats–, instauració de sufragis i aniversaris. T'ha arribat alguna queixa o crítica d'algun membre de l'Església actual?

- Que va! Dubto que se l'hagi llegit algun religiós o eclesiàstic. Aquest tipus de llibre només interessa a un tipus de gent molt concreta. De totes maneres, "el negoci de la mort" es donava arreu de l'Europa catòlica, i ningú se n'escapava. La gent estava atemorida, tothom es volia, ningú volia restar cremant-se eternament en el purgatori. Vet aquí el negoci: els clergues resaven perquè l'ànima del difunt sortís d'aquest espai.

- Davant la sentència "més ens valdria ser capellans", la gent pot tenir la impressió que els monjos sempre han viscut molt bé. Però el cert és que, a banda de l'abat, el sagristà major, l'infermer i pocs més, ser monjo comportava una vida dura, inclús relates que en alguna ocasió els calia buscar ingressos fora del monestir per poder subsistir...

- Aquests personatges que anomenes tenien “càrrecs”, o sigui, cobraven per les feines que feien, i a més tenien unes rendes assignades que els permetien viure més o menys bé. Molt sovint actuaven “com a laica i privada persona”, tal com diuen els documents, en benefici propi. Per una altra banda, molts beneficiats, rectors o monjos novicis vivien en l'autèntica misèria, al límit de la supervivència. Hi havia grans contrastos dins la comunitat de monjos.

El desapropiament artístic del monestir.

- Penso que la gent d'Amer va viure molt d'esquena al monestir, i segurament per això seré molt criticat. Potser més recentment s'ha canviat la tendència. Els amerencs no han sabut, ni saben encara, aprofitar l'enorme potencial –de la manera que sigui, turístic o econòmic, per exemple– que tenen disposant del monestir que tenen, una autèntica joia! Encara s'hi és a temps, i es poden fer mil actuacions i treure'n molt rendiment. Però avui en dia la cultura està totalment desprestigiada i desvalorada, no interessa pràcticament a ningú.

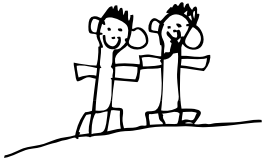
- Quines són les futures recerques que et plantejes? I, sobretot, d'on treus el temps?

- Normalment una investigació enllaça amb una altra. Van naixent noves idees a mesura que vas remenant la documentació. M'interessa sobretot l'època moderna, en el trànsit dels segles XVI al XVIII, en diferents aspectes, econòmic, social, religiós o cultural. I és per aquí cap on vaig. Tal com diu la meua mare, cadascú té temps per allò que vol!

- Xavier, moltes felicitats per la teva feina. Val a dir que ja portes més d'una dècada en el món de la recerca i les publicacions¹, i tant de bo la conjuntura actual no faci minvar la gent que, com tu, dedica temps i esforços, sovint mal pagats o inclús no pagats, per recuperar la història i les històries que ens són pròpies.

Àngel Pubill

¹ És autor entre altres llibres de *La reforma catòlica a la muntanya catalana. Els bisbats de Girona i Vic (2008)* i de publicacions dedicades especialment a Sant Feliu de Pallerols i la vall d'Hostoles.

Les escoles de Bonmatí fins als anys 50

L'ensenyament i l'accés a la cultura no sempre han estat a l'abast de tothom i fins ben entrat el segle XX la taxa d'analfabetisme a tot el país va ser molt important.

Les famílies, molt nombroses en aquella època, passaven moltes penúries, i els infants eren unes mans més que ajudaven a portar el pa a taula. Això feia que a una edat molt jove, al voltant dels 7 anys, molts ja comencessin a treballar, convertint-se la fàbrica o el camp en la seva escola de la vida, sense les més mínimes nocions de llegir i escriure.

En el cas de les colònies industrials, l'escolarització solia ser un dels serveis que s'oferien i era un dels més preuats per les famílies treballadores junt amb l'accés a l'habitatge o a l'hort.

Començament del segle XX

A Bonmatí, la primera escola de què es té coneixement va començar a funcionar el 1908 amb Mn. Salvi Cateura, que va ser el primer capellà de la colònia i també el primer mestre. Estava situada al número 2 del carrer del Pi, i els mestres estaven contractats pel Sr. Manuel Bonmatí i subvencionats, a part del senyor Bonmatí, pels fabricants i una petita aportació de les famílies.

El primer educador com a tal, després de Mn. Cateura, va ser Pau Galí, que al cap de poc va caure malalt de tuberculosi i va haver de deixar la professió (va morir poc temps després).

Se sap que el va substituir Felip Busquets Porcioles i més endavant Joan Galí, el Sr. Soler, lu Bohigas i Ferran Nonell.

L'any 1923 va fer les seves pràctiques a Bonmatí Narcís Carreras Guiteras, que més endavant destacaria com a militant de la Lliga Catalana i secretari de Cambó, i va fer molt per Catalunya i les institucions catalanes durant el franquisme.

El 1932 el mestre va ser Felip Busquets.

El 1933 va passar a ocupar la plaça de mestre el Sr. Juan Juanals Sitjàs, aquest ja com a mestre dels nens, un cop portada a terme la reorganització escolar que es comenta més avall.

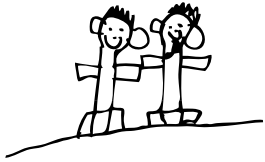
L'any 1934 va prendre possessió del càrrec Cèsar Ballesta, que va crear la Cooperativa de les Escoles Nacionals de Bonmatí.

Paral·lelament a l'escola anterior, al número 3 del carrer Sant Ramon s'hi va adaptar una escola mixta, cap al 1914. La professora va ser Carme Cols fins l'any 1931. Aquesta escola, a diferència de l'anterior, era una escola pública, on no calia cap aportació econòmica per poder assistir-hi. En funció de la pròpia capacitat econòmica, les famílies utilitzaven els serveis d'una escola o l'altra. Tot i això, aquesta era coneguda com l'escola de les noies.

Carme Cols va ser substituïda per Maria Vilaseca.

De l'any 1934 al 1939 va ser mestra de Bonmatí Maria Baró Seguí.

Fins a la proclamació de la república les escoles van anar tirant força migradament. L'ensenyança era força rutinària i magra, amb uns mitjans ridículs que avui difícilment acceptariem. L'escola consistia en un local gran per fer-hi les classes, un de petit per als mals endreços i un altre per a una antihigiènica comuna. A l'hivern tant l'alumnat com el mestre difícilment podien entrar en calor.

Les classes normalment es començaven amb un cant patriòtic o religiós, o, si no, amb el rès d'alguna oració. En tots dos locals hi destacaven dos quadres, un amb la imatge del rei Alfons XIII i un altre amb una pintura de la Puríssima, i al mig hi havia col·locat un santcrist.

La proclamació de la república

Amb la proclamació de la república, l'Ajuntament d'Amer va voler "racionalitzar" les escoles que hi havia dins el seu nucli, i va reorganitzar les escoles de Bonmatí convertint la del carrer del Pi, traslladada al número 1 (sobre can Surroca), en l'escola dels nois i la del carrer Sant Ramon en l'escola de les noies. Al mateix temps es va construir una escola mixta a Sant Julià del Llor (amb un cost de 18.300 pessetes).

A partir d'aquell moment, exceptuant el període de la Guerra Civil, les escoles van funcionar diferenciades per sexes (de nens i de nenes). Això va ser així fins que l'any 1972 va entrar en servei l'escola actual.

Del 1925 al 1936 i a càrrec de la Sra. Dolors Saltor, hi va haver també un local per a la cura dels més petits. Va funcionar alhora com a guarderia i com a escola per aprendre les primeres nocions abans d'entrar a l'edat escolar.

El 1933 la Sra. Anna Maria Torras, filla de la paperera Torras, fundà un Centre Cultural Femení. Hi assistien noies de la colònia i dels voltants que havien acabat el cicle escolar i que ja havien començat a treballar a la fàbrica. Hi eren admeses totes les noies, tant les de la paperera com les que treballaven a la resta de fàbriques. L'objectiu era educar i preparar les joves per al matrimoni, aprenent a cosir, a brodar, a cuinar... Però també rebien lliçons de gramàtica, geografia, història...

La Guerra Civil (1936-1939)

La Guerra Civil va suposar un trencament de l'harmonia imperant al poble.

Durant el conflicte es va expropiar la Torre Bonmatí, a on es van traslladar les escoles del poble, que es van anomenar Grup Escolar Dídac Tarradell.

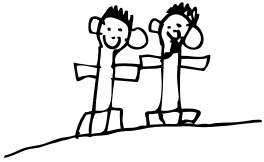
Aquest període de guerra, sobretot els anys 1936 i 1937 (el 1938, amb la crida dels mestres a files, l'ensenyament tornarà a minvar), es pot considerar com el moment més brillant de l'escola de Bonmatí. Sembla contradictori, però en un període molt dur i conflictiu va ser quan l'escola de Bonmatí va gaudir de la seva màxima esplendor.

Pel fet d'estar situada a la torre de can Bonmatí, l'escola va poder disposar d'unes instal·lacions de primer ordre que no s'havien tingut mai al poble: biblioteca, museu, sala de cinema, estació meteorològica, pista de tennis, sala de ping-pong, billar...

Amb el mestre Cèsar Ballesta es va establir un sistema de funcionament assembleari, amb l'anomenada Cooperativa de les Escoles Nacionals, i un tipus d'ensenyament que anava molt més enllà de la pura docència a l'aula. Com a exemple, menaven un hort o "camp de pràctiques agrícoles", on els estudiants cultivaven tot tipus de vianda.

En Benet Valentí va descriure la Cooperativa de les Escoles Nacionals de la manera següent:

"Les finalitats de la cooperativa eren dues. La primera era la d'aprendre com la gent s'havia de comportar en una societat i la segona, com una junta l'havia de regir. Es va

fixar una mínima aportació mensual a la cooperativa i es va nomenar dos alumnes, als quals se'ls va responsabilitzar de vendre el material escolar, també amb un mínim de guany que després s'ingressaria a la caixa sota la responsabilitat del tresorer. També serien responsables d'efectuar les comandes de material escolar a la llibreria Dalmau Carles Pla de Girona. Els beneficis després s'empraven per a alguna dedicació especial convinguda en la reunió i si més no per l'excursió de fi de curs. Va ser una manera divertida d'anar a l'escola i que, ensems, un cop ja homes ha donat molt bons fruits."

César Ballesta, al mig, entre Benet Valentí (a l'esquerra) i Joaquim Vila (1936)

Fruit d'aquesta època, i concretament del juny del 1937, és aquesta revista, *L'Amic*. Amb el primer número d'aquesta revista els alumnes van aprendre a fer de reporters i d'impressors amb una vella màquina que van haver d'aprendre a fer funcionar. Tal com s'assenyala a la llinda del número 1: "En aquest número hem hagut de vèncer les grans dificultats que suposa l'aprenentatge del difícil art d'impressor". Ara bé, encara que la intenció era donar continuïtat a aquesta revista com a fil conductor d'un sistema educatiu, el segon número va tardar gairebé 50 anys a poder sortir, en vista del que va succeir.

La Postguerra

A partir del 1939 les escoles van tornar a baixar a la colònia. Els mestres amb idees contràries al règim van ser desqualificats i destinats a províncies no catalanes, a pobles de muntanya o fins i tot van ser expulsats de l'ensenyament. Entre ells els mestres de la colònia Cèsar Ballesta, Ferran Nonell, Joan Juanals i Maria Baró. A partir d'aquí s'entra en un període fosc en tots els aspectes, essent-ne un més l'ensenyament, basat en el sistema imposat pel règim de "una, grande y libre", ara bé en castellà, amb bandera, amb fotografia de Franco a les aules i amb el cant del "Cara al sol".

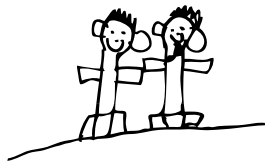

Tot l'avenç aconseguit en les escoles durant la república i sobretot durant els anys 1936 i 1937 es perd. Totes les idees impulsades per aquells mestres que encara estan en el record de molta gent queden silenciades i anul·lades i no és fins a partir del 1950 que l'educació a l'escola de nois millorarà bastant gràcies al professor Arturo Domínguez Barrio, que durant la guerra havia estat escorta de Franco.

Tal com va descriure Benet Valentí:

"A la ment de l'alumne se li inculcava, sobretot, història d'Espanya i "el espíritu nacional" i també religió. Les entrades a classe s'iniciaven amb res d'una salutació o una pregària i les sortides amb un cant patriòtic. A la paret i en lloc preferent hi havia un santcrist amb un quadre a cada costat amb les figures del general Franco i de José Antonio Primo de Rivera."

En algun moment les escoles de nens i nenes es devien intercanviar de lloc. Potser això va passar després de la guerra, quan van tornar a baixar a la colònia, ja que a partir d'aquell moment l'escola de nenes va ser al carrer del Pi i l'escola de nens, al carrer Sant Ramon.

Relació no exhaustiva dels mestres de Bonmatí fins al 1950:

Nom	Escola	Any Arribada
Carmen Cols Forns	Mixta	15/03/1914
Maria Vilaseca Juncà	Mixta	21/09/1931
Rosa Ros Berta	Mixta	03/03/1932
Rosa Ripoll Oliva	Nenes	25/04/1932
Júlia Fiol Marquès	Nenes	06/10/1932
Juan Juanals Sitjas	Nens	07/01/1933
Maria Baró Seguí	Nenes	01/07/1934
César Ballesta Corcoll	Nens	01/07/1934
Ramon Pórtulas Casalprim		
Miguel Sánchez Agustí	Nens	02/01/1940
Lluïsa Illa Pérez	Nenes	1939-1940
Aniceta Mitjà Saguer	Nenes	20/03/1940
Ramona Albertí Sorribes	Nenes	01/09/1940
Aniceta Mitjà Saguer	Nens	16/04/1941
Santiago Suñer Mor	Nens	01/01/1942
Gabriel Mas Cervera	Nens	01/08/1942
Mercè Cornellà Sala	Nenes	01/01/1944
Raimundo Escatllar		1945
Catalina Parra Aguilar	Nenes	01/06/1945
Assumpció Clotet Vila	Nenes	01/10/1946
Arturo Domínguez Barrio	Nens	01/10/1946
Gabriel Mas Cervera	Nens	01/01/1947

Josep M. Quer

Llibres

Sant Julià del Llor i Bonmatí

M. Carme Domènech i Hanníbal i Hasdrúbal Climent
 Quaderns de la Revista de Girona. Vol. 165
 Diputació de Girona
 Any de publicació: 2013

Volum de la sèrie Monografies, que forma part de la col·lecció Quaderns de la Revista de Girona, editat conjuntament per la Diputació de Girona i l'Obra Social de la Caixa.

La presentació del llibre es va fer el 29 de juny passat, a l'església de Sant Julià. A la foto, l'excalcalde d'Amer Josep Puigdemont; l'alcalde, Marc Garcia; els autors del llibre; el diputat de Cooperació Cultural de la Diputació, Antoni Solà i el director de l'Àrea de negocis del Gironès de "la Caixa", Ramon Soler. (Foto: Pere Duran / Diputació de Girona)

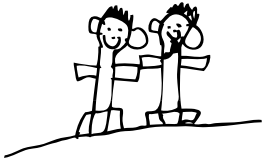
Homes i dones de la Selva. Diccionari biogràfic

Narcís Figueras i Joan Llinàs (coord.), Centre d'Estudis Selvatans
 Consell Comarcal de la Selva
 Any de publicació: 2012

El llibre conté la biografia d'una sèrie de personatges rellevants de la comarca de la Selva, entre els quals hi ha Manuel Bonmatí de Cendra i Benet Valentí.

A Sant Julià del Llor i Bonmatí es va fer la presentació del llibre en el marc de la VI Trobada d'Entitats Locals de Cultura i Patrimoni de la Selva, el 15 de juny passat. A la foto, el conseller comarcal de Cultura, Joan Garriga, i un dels coordinadors del llibre, Joan Llinàs. (Foto: Gironanotícies.com)

José Rodríguez Balcalá

En Rodríguez, com se'l coneix a Bonmatí, va néixer el 13 de maig de 1926 a Quintana de la Serena i va créixer a Puebla de la Reina, a la província de Badajoz. Es va casar amb María Josefa Núñez Terraza (d.e.p.), amb la qual va tenir tres filles: Maria, Joaquina i Fina, l'última nascuda a casa nostra. Té dues nétes: la Núria i la Paula, i tres néts: en Gerard, en Ricard i l'Enric, que omplen la vida de l'avi.

En José va arribar a Catalunya provinent d'Extremadura el 26 de març de 1961, buscant la manera de guanyar-s'hi la vida, ja que la mecanització del camp ho feia difícil a la seva terra. Va venir acompanyat del seu germà petit i va començar a treballar per a les Aigües de Barcelona, que el va enviar a treballar al "pozo 14", situat aproximadament al terme municipal de Brunyola, en les obres de conducció d'aigua des del Pasteral fins a Barcelona. Passat el primer any decidí anar a buscar la família a Extremadura i instal·lar-se a Sant Martí Sapresa, on va viure 6 anys, amb gran harmonia amb els veïns i on va néixer una gran amistat amb en Salvador Marquès i en Joan Taberner. Arran del seu caràcter servicial i voluntariós, ràpidament es convertí en el practicant del municipi: a vegades el cridaven per posar injeccions i ell hi acudia de manera voluntària amb l'única intenció d'ajudar. Sovint també donava un cop de mà al camp en hores de molta feina, sobretot al seu bon amic Salvador, o feia els rebuts de correus als treballadors que volien enviar diners a la família

- On va aprendre a posar injeccions?

- Hice la mili en Melilla del 1947 al 1949, 25 meses, y allí estaba de enfermero. Me cuidaba de la comida, de la limpieza, de la revisión de las camas, de poner termómetros, inyecciones... Allí empecé con la penicilina. Le di inyecciones al cura de Brunyola y cuando se curó, en señal de agradecimiento, me buscó casa, porque decía que no podía marcharme, ya que me necesitaban. No la conseguí en Brunyola pero me salió una en Sant Martí, y me trasladé allí con mi familia.

- Quan va arribar a Bonmatí?

- Llegué el 1 de enero del 1967. Cuando vine a Bonmatí ya lo tenía todo preparado, trabajo y piso, en la colonia. Mi hija Fina nació aquí, el 30 de septiembre del 1967.

- Quina era la seva feina a la fàbrica Matas?

- Hacía el mantenimiento de los pisos de la colonia, hacía de todo: de albañil, de lampista, de electricista, a veces suplía algún obrero en la fábrica, cuando estaba enfermo.

- La seva esposa també treballava a la fàbrica?

- Sí, ella trabajaba en les metxeres.

- Han viscut sempre al mateix pis?

- No, primero vivimos en el carrer Sant Ramon, número 19, 2º 1ª, y allí estuvimos un año hasta que tuve el de la calle del Pi, número 6. Es más grande y es un primer piso.

- Quina era la pitjor feina que havia de fer?

- Había un pozo comuna y, cuando se atascaba, tenía que entrar dentro a limpiar la boca. Quedaba muy sucio y mi mujer me tenía que lavar como podía porque al principio no tenía ducha, me la hice más tarde.

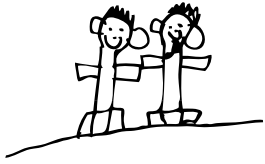
- Qui li subministrava la feina?

- Àngel Sidera, el Sr. Puntí y yo tratábamos directamente con el Sr. Bonet, el director. Una vez le dije: "Usted tiene que darme la faena apuntada porque, si no, la gente me llama y no sé qué tengo que hacer..."

Tal com havia fet anteriorment, continuava oferint de manera desinteressada la seva ajuda, fos posant injeccions especialment de penicilina, sota la supervisió del doctor Viñas, ja que no hi havia cap practicant a la colònia, fos formant part del sindicat de treballadors, defensant honestament el que creia més just. El Sr.

Els néts.

En José i la María de joves.

Arbonès fins aleshores era qui posava les injeccions intramusculars i va continuar fent-ho, de manera que eren dos a repartir-se la feina. *“Dejé de poner inyecciones cuando murió Franco, ya que cambiaron las leyes”,* explica.

En José, a més de bona persona i voluntariós, no n'hi ha cap dubte, també era molt treballador i aprofitava totes les feines que li sortien: *“Cuando llegaba un cargamento de balas, el Ferrer, Ortiz y yo subíamos arriba para tirar las balas al suelo, ya que muchos no querían subir arriba del todo con la escalera.”*

A més de treballar, també li agradava molt anar al bosc, a buscar bolets o de cacera amb el seu amic Lluís García: *“Íbamos juntos a cazar. Siempre me llevaba con el coche.”*

Les deficiències que tenia la Colònia en l'aspecte sanitari, ja que no disposaven de local on realitzar les consultes mèdiques, van portar en José a demanar a l'alcalde d'Amer i al Sr. Josep Vidal (regidor en funcions) un local per a aquest afer. En José recorda amb claredat: *“El Dr. Viñas hacía las recetas y las visitas primero en casa de la Caterineta y, cuando se puso enferma, pasó a hacerlas en mi casa. El Sr. Latorre las hacía debajo de un paraguas al lado de su coche, en la Pineda.”*

Gràcies a la seva perseverança es va aconseguir disposar d'un dels pisos dels mestres de l'escola, que havia quedat lliure, per oferir els serveis sanitaris dignament.

Durant els anys en què va treballar a la fàbrica, va formar part del sindicat de treballadors/es juntament amb el Sr. Àngel Sidera i el Sr. Bailo. Recorda que una vegada un grup de sis o vuit noies havien anat de festa a Anglès i havien arribat tard a la feina, i per aquest

motiu les volien acomiadar. En José va anar a parlar amb els superiors i, alegant que eren de les poques joves que hi havia a la fàbrica i que, de fet, els jornalers ja treballaven una estona més cada dia per assumptes personals, va aconseguir que les readmetessin. Una de les millores que també el sindicat va aconseguir fou fer tres torns de 8 hores en lloc de 2 de 12 hores, que era el que era habitual fins llavors. De manera que a la jornada laboral es va incorporar el torn de nit, que suposava una millora en la producció i també en l'horari dels treballadors/es.

Després de treballar 6 anys en el manteniment de la colònia i col·laborant en millores en 17 cases noves de la zona alta de Bonmatí, en José va anar a treballar amb el Sr. Mateu Frigolé, paleta de renom de Bescanó, i va prendre part en la construcció de la fàbrica Levi's, on actualment hi ha Gerió.

El caràcter obert i decidit d'en José, un home que no té por de res, tal com ell mateix es defineix, el va portar a participar d'una manera activa en la vida de la Colònia i del poble. Durant tres anys, va ser el vicepresident de la comunitat de veïns al costat del Sr. Rabionet, que n'era el president. També col·laborava en les festes religioses com ara el Corpus, recollint ginesta per a la realització de les catifes.

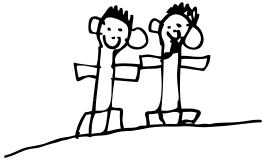
En José, a la pineda.

- Ha tornat més al seu poble d'Extremadura?

- *Al pueblo donde nació, nunca más. Hemos ido a Puebla de la Reina, en casa de mi sobrina mayor, hija de mi hermana, la única que se quedó en el pueblo. Murió de un quiste elíptico (hígado) en Mérida.*

- Quants germans eren?

- *Éramos tres chicos y una chica. Yo vine a Catalunya con mi hermano pequeño, Rafael, que primero trabajó en las*

Amb 17 anys, a Puebla de la Reina.

Aguas conmigo y después se fué a trabajar a la General Motors. Mi otro hermano, Leopoldo, era militar y trabajaba en Melilla. Cuando se jubiló se fué a vivir a Sevilla.

Actualment en José té una salut delicada: ha tingut tres angines de pit i darrerament va tenir una pleura que li ha deixat molt delicat un pulmó. Viu sol al seu pis des de la defunció de la seva esposa, María, el 9 de juliol del 2009. Les seves filles, però, vetllen cada dia per la seva salut i el seu benestar. No obstant això, ell confessa que vol ser independent i li agrada fer-se el menjar, rentar els plats, controlar-se la medicació... i tot el que l'edat i la salut li permeten.

- Quines són les distraccions o aficions que l'ajuden a passar el temps?

- Cuidar el huerto. Voy por la tarde, cuando no hace tanta calor. Y para cuidar la memoria escribo poesías.

Mentre em recupero de la sorpresa, en José treu un àlbum molt bonic que li va regalar la seva néta Núria

Foto més recent del matrimoni.

Amb l'esposa i les filles.

amb motiu del seu últim aniversari, amb el recull de poesies que ha escrit. Explica que va començar a escriure poesies quan el van quintar per fer la mili i els seus companys li demanaven que els escrivís alguna cosa per enlluernar la xicota, com per exemple la següent:

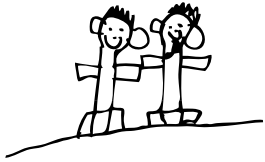
*Despierta si estás dormida
de ese sueño tan profundo,
que tienes en tu ventana
a quien más te quiere en el mundo.*

- Siempre me ha gustado mucho leer y escribir. Cuando me marché de mi tierra escribí:

*Adiós, Puebla de la Reina,
cuántos paseos me debes.
Nunca volverás a pisar
a la sombra de sus paredes."*

Voldria acabar l'entrevista agraint a en José la seva amabilitat, paciència i col·laboració en aquest escrit.

Rosa Taberner i Bosch

Camí de Sant Jaume (III)

En aquesta tercera part parlarem del Camí de Sant Jaume en bicicleta i ho farem des de l'experiència —o experiències— d'en **Josep López** i d'en **Josep Tarrés**. En López i en Tarrés solen agafar-se les vacances d'estiu com un període per fer rutes llargues en bicicleta i el Camí de Sant Jaume els ha omplert tres vacances d'estiu, perquè l'han fet tres vegades, descobrint horitzons nous cada vegada: el Camí Francès (2001), el Camí del Nord (2004) i la Via de la Plata (2006).

En Josep López i en Josep Tarrés, dos amants del “bici-menjar” compostel·là.

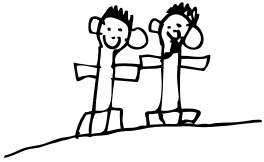
Un dels grans avantatges de fer el Camí en bicicleta és que guanyes molt de temps (si els pelegrins que van a peu triguen cap a trenta jornades, el mateix camí amb bicicleta es pot fer amb set o vuit jornades) i és un dels motius pels quals és més fàcil anar col·leccionant compostel·lanes. Els inconvenients de la bicicleta són bàsicament tres: no poder gaudir del tot dels paisatges ni de la companyia dels pelegrins perquè es va molt més ràpid; les avaries possibles i normals de la bicicleta, i portar la bicicleta fins al lloc de sortida. De fet, ells em conten una anècdota de la primera vegada que van fer-lo. Els van dir que havien de portar les bicicletes empaquetades en caixes de cartró i, després de mirar-s'hi molt a l'hora de protegir-les, van pujar al seu vagó, amb lliteres, i les caixes no cabien a sota del llit. Les van haver de deixar com van poder entre les dues lliteres i quan ja estaven tranquils va entrar una pobra parella que havia de fer el trajecte en aquelles dues lliteres separades per les seves bicicletes. La noia els va dir: “Quan hem vist tant de rebombori, ja ens hem pensat que seria el nostre vagó, perquè portem un viatge que tot ens surt al revés.” Què hi farem,

en López i en Tarrés, i una parella dividida per dues bicicletes aparcades de qualsevol manera, les alforges, etcètera; ai si Grouxo Marx aixequés el cap...

Els nostres “bicigrins” van començar el seu amor per arribar a Sant Jaume amb bicicleta l'estiu del 2001. Van fer el tradicional Camí Francès, el més concorregut de tots, i van sortir de Pamplona perquè es pensaven que era un trajecte molt dur. I realment va començar dur, per en Tarrés, que va haver de fer més de la meitat de la primera etapa dret perquè se li va espatllar el selló de la bicicleta (han desaparegut, però, les fotografies d'aquest moment). Del Camí Francès també recorden que una nit, cap a les cinc de la matinada, un pelegrí els va despertar perquè s'havia deixat “su compañero” a l'habitació. La sorpresa i la maledicció dels bicigrins bonmatinencs va aparèixer quan descobriren que els havien despertat per un bastó. Ara bé, el Camí Francès els va decebre un xic perquè el van trobar molt suau, tan suau que van fer els prop de 715 km en només 6 dies, i diuen que les dues dificultats més grans que van trobar-hi van ser les puces amb qui van haver de combatre alguna nit en algun alberg i la pujada encimbellada i magnífica d'O Cebreiro.

Tres anys més tard es van proposar de fer un dels camins més antics, el Camí del Nord. Van sortir d'Irun el 31 de juliol i van arribar a la capital gallega el 7 d'agost. Van pedalar 8 diades per completar els més de 800 quilòmetres que separen Irun de la plaça Do Obradoiro de Compostel·la. El Camí del Nord és el que més els ha agradat perquè les muntanyes i el mar s'ajunten unint amb una espectacularitat recomanable tota la seva gamma de verds, blaus i grisos esplendorosos.

Ara bé, tant en López com en Tarrés aconsellen que si algú vol fer aquest camí que el faci caminant, perquè en bicicleta hi ha massa variants que s'han de fer per carreteres asfaltades que fan perdre l'originalitat, la bellesa i el misteri dels senders que fan els pelegrins que van a peu. El Camí del Nord és el més gastronòmic dels tres que han fet, tot i que en López, un home dialogant com n'hi ha pocs, es va distreure tant en una conversa, que quan va seure a taula algú ja se li havia acabat tota la ració d'orella de porc exquisida que havien demanat. Encara no havien sortit del País Basc i ja partia en desavantatge. Diuen les males veus que van demanar una altra ració. Va ser un camí molt profitós i dietètic perquè no es van saltar cap àpat:

esmorzars, menús complets amb vi, racions, berenars, sopars...; els seus endins en tenen uns grans records. Deixant de banda els seus àpats triomfals també van ser idolatrats a Pasaia Donibane (Pasaia de San Juan). Per travessar de Pasaia de San Juan a Pasaia de San Pedro cal anar a un embarcador i carregar les bicicletes en una llanxa petita que ajuda a superar els dos-cents metres de mar que separen els dos cantons. El dia que hi van arribar els bicigrins selvatans, al poble se celebraven les festes i torejaven vaquetes. En López i en Tarrés es van passar de llarg el trencall de l'embarcador i van anar a raure a dins la plaça de toros, sense adonar-se'n. Evidentment, no van faltar els valents del poble que van aprofitar per torejar-los animats per una massa embogida cap aquells dos braus nous i inesperats.

En López, ja a la llanxa, després de ser brau per un dia

Aquesta és una ruta bonica perquè permet passar per llocs molt famosos com el restaurant de l'Arguiñano, el Museu Guggenheim i poblacions tan conegudes com Santillana del Mar i Comillas, a Cantàbria. D'aquesta zona recorden l'anècdota del cambrer gironí. En veure que eren catalans els van dir que tenien un cambrer català; el van cridar i era un senyor de la Font de la Pólvora que no deia ni "Hola" en català.

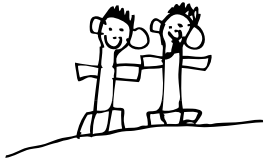
La dificultat més gran que té aquest camí és que és molt trencacames perquè estàs tot el camí pujant i baixant; però com diuen ells els paisatges i el menjar ajuden a superar qualsevol entrebanc. Sortint de Cantàbria, el camí arriba a Astúries i passa per Oviedo, on es torna a dividir. Es pot fer per l'interior (Camí Primitiu) o continuar per la costa (Camí de la Costa) i entrar a Galícia per Ribadeo. Aquesta segona opció és la que van fer els nostres bicigrins fins a Arzúa i aquí enllaçaren amb el Camí Francès, que els portà a Santiago.

Finalment, el 2006 van optar per fer la Via de la Plata, el Camí de Sant Jaume que surt de Sevilla i arriba a

Galícia pel Camí Sanabrès. És el camí més llarg que han fet i van trigar 10 dies (30 de juliol-8 d'agost) per cloure els gairebé mil quilòmetres que separen les dues ciutats. La Via de la Plata va ser una ruta de duresa extrema per la calor intensa que els acompanyà fins a Galícia i a dins de Galícia per la desgràcia dels incendis, que moltes vegades tenien a tocar. D'aquest camí recorden la frase que els va acompanyar durant tot el camí... Normalment quan fas rutes llargues sempre hi ha algun motiu o alguna situació que te la fas teva i que t'acompanya tot el camí. Ells van trobar un personatge en un estat d'embriaguesa prou confirmable a les festes de Sevilla que deia sovint al cambrer: "¡Ponme una caña y medio jamón!" I a cops de canya i de meitats de pernils van començar la seva aventura... Sevilla, Extremadura..., deveses vastes d'oliveres i de porcs negres que feien de testimonis del malviure dels nostres bicigrins absorts per aquella calor inextingible. Ben mirat, feia tanta calor que en Tarrés va aconseguir, després de molts dies d'insistència, que en López pedalés sense samarreta..., fins que una dama d'aquells paratges alegres li assestà un tendre "¡Joder macho, qué moreno me llevas!" M'ha confirmat en Tarrés que d'aquella feta no ha vist mai més en López pedalar sense samarreta.

La capacitat oratòria de la nostra parella de ciclistes és tan gran que a la Puebla de Sancho Pérez (Badajoz) dos germans fusters de la zona els van obsequiar amb dues baldufes petites per la gran estona que els van fer passar. I la llàstima d'aquesta ruta és que al final van haver d'anar molt més ràpids del que haurien volgut (en aquesta ruta van fer l'etapa més llarga: 133,7 km que separen Santa Maria de Vilavella de San Cristovo de Cea, ambdues poblacions d'Ourense) perquè els focs se'ls acostaven, a vegades, per sota del mig quilòmetre. Veure Galícia cremar és el record més trist que tenen de les seves vacances estiuenques fent rutes.

Per acabar m'expliquen que tenen un sistema de puntuació molt particular en què cada avaria de la bicicleta suma punts: rebentar una roda dóna tres punts, inflar les rodes un punt, etcètera, i quan arriben a Santiago qui té més punts paga el sopar a l'altre. En Tarrés recorda com en López li va dir que la puntuació ja era inalterable per la seva diferència de punts i en Tarrés, confiat, va posar vent a les dues rodes. Va sumar dos punts que van fer-li guanyar les avaries per un... i pagar el sopar de pop a la gallega a la Pulperia Ezequiel de Melide, un altre punt del camí de visita obligatòria.

Medi Ambient

ELS BIOINDICADORS DE L'AIGUA

En el darrer número de L'Amic us vaig parlar de l'extracció, potabilització, distribució i depuració de l'aigua de boca del nostre municipi. Vaig explicar-vos també la importància que té per a l'ecosistema fluvial el retorn de les aigües grises prèviament depurades.

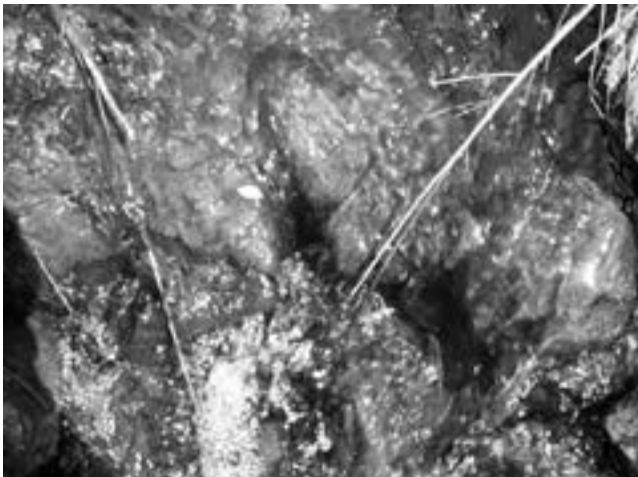
Malauradament, però, hi ha substàncies dissoltes a l'aigua que, tot i passar per la depuradora, no es poden eliminar. Són molècules presents en medicaments (antibiòtics...), pesticides, metalls pesants, triclosan (component dels dentífrics per les seves propietats bactericides), cocaïna i altres drogues provinents de l'orina, de l'aigüera o de regs.

Com afecten aquestes molècules, que cada vegada són més abundants en els nostres rius i mars, la vida de les altres espècies?

Per tal de respondre a aquesta pregunta, l'Institut Català de Recerca de l'Aigua (ICRA), ubicat a Girona, té una línia d'investigació centrada en l'estudi del biofilm de les aigües dolces, el qual és reconegut com a bon indicador biològic de l'aigua, ja que té un paper molt important en la producció primària (serveix d'aliment a altres éssers vius) i en la capacitat d'autodepuració dels rius.

Què és el biofilm?

És una comunitat natural de microorganismes que creixen adherits a una superfície inerta o a un orga-

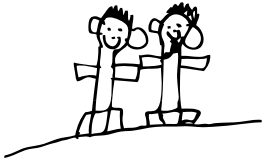
nisme. En llenguatge col·loquial podríem dir que són els bacteris, cianobacteris, algues, fongs i microinvertebrats que formen el "verdet" llefiscós que recobreix les roques de les rieres, rius, cascs de vaixells, canonades, piscines...

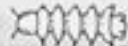

Mitjançant dispositius que simulen rius artificials com el de la fotografia, es fan experiments per tal de determinar quina és la concentració d'un determinat compost que pot afectar el funcionament o l'estructura del biofilm, quines substàncies i concentracions poden ser "depurades" pels microorganismes per així entendre el seu funcionament en la natura.

A part del biofilm també hi ha altres bioindicadors o organismes que ens informen de l'estat del medi on viuen, ja que són molt sensibles als canvis o les perturbacions del seu entorn. El seu estudi i seguiment ens permet detectar les alteracions que es produeixen en el seu medi.

Si teniu curiositat per aquest tema i voleu convertir-vos en científics per un dia, podeu investigar el grau de contaminació de les aigües d'un tram de riera o riu. Només cal agafar mostres d'aigua i intentar reconèixer-hi organismes indicadors, els quals són importants, encara que no hi siguin abundants. Mireu el dibuix de la pàgina següent i deduiu quina és la qualitat de l'aigua.

Blefarocèrids (Dipters)		A	Aigües netes i fredes a la muntanya preferentmen.
Perles (Plecòpters)			
Efimeres (Ecdyomúrids)			
Triòpters amb estoig		B ₁	Aigües netes, temperatura variable.
Gammarus (Antípod)			
Tricòpters (Hydropoyche)		B ₂	Aigües amb un principi de degradació, oxigen abundant.
Efimers (Baitds)			
Quironòmids (Cucs de sang)		C	Aigües amb un grau important d'alteració per breus períodes d'anòxia (falta d'oxigen).
Cucs (Tubifex)		D	Pol·lució important. Greu. Llargs períodes sense oxigen a l'aigua.
Cucs de rata (Díptos, Epistalis)			
Sense vida animal		E	Pol·lució domèstica i industrial molt important. Perill de toxicitat per a l'home.

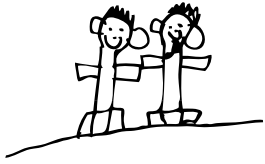
Animeu-vos! Amb una lupa i una mica de paciència segur que us en sortiu, però si no aconseguiu trobar-ne cap d'aquests, no us preocupeu, podreu deduir-ne igualment la qualitat a partir de la biodiversitat, és a dir, com més organismes diferents hi trobeu, més neta serà l'aigua examinada.

Descobrireu una munió de petits organismes, alguns d'ells força curiosos, que de segur us faran passar una bona estona mentre els observeu!

Marta Cos Sagué

Aquesta secció de *Medi Ambient* està oberta a qualsevol opinió, article, etcètera, de persones de dintre i de fora del nostre municipi. Podeu fer arribar els vostres treballs, preguntes, llistat de temes que us agradaria que tractéssim en els propers números..., relacionats amb aquest tema, a la redacció de la revista: revista.lamic@gmail.com.

Records de Sant Julià (I)

El Sr. Pompeyo Ramis Muscato ha escrit amablement unes ratlles de records de la seva estada a Sant Julià. En el pròxim número de la revista *L'Amic* es publicarà la segona part del seu relat de memòries.

Per a un vell que viu de records, no hi ha res més estimulante que parlar-ne una estona. I en el meu cas, més encara si són records de Sant Julià, als quals m'hi lliuro amb una certa delectació morosa. Les vivències i memòries que en conservo m'apareixen molt desconectades i al mateix temps amb una selectivitat difícil d'explicar. Deu ser allò de la intel·ligència emocional que diuen els psicòlegs.

Abans de començar, però, m'haureu de perdonar la pobresa del lèxic català: fa 50 anys que no el parlo!

Jo vaig néixer a Girona, però sols hi vaig viure pocs mesos. Per aquells atzars imprevisibles de la vida, els meus primers records infantils se situen, vers l'any 1934, a l'entorn d'una caseta molt petita que es deia

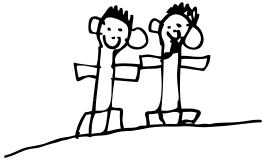
“la Mina”, situada en un replà de muntanyeta, un bon tros als afores de Bonmatí. En dues ocasions als anys 90 he pogut reveure-la i, dins l'abandó en què es trobava l'entorn, es matenia pràcticament tal com nosaltres la vam deixar. Hi vaig tornar ara fa quatre anys, i l'accés des de cal Ros ja estava barrat. En el lloc de la “nostra” Mina ja s'hi estava edificant una casa nova.

Darrere de cal Ros hi corria un riuet on les senyores anaven a rentar la roba. Nosaltres, a la Mina, ens proveïem de l'aigua d'un pou que hi havia al costat de la casa: una aigua molt fresca i probablement molt saludable.

Els nostres veïns més pròxims eren els de cal Ros, un matrimoni amb dues criatures com jo: en Pepito i

Estat de la casa de la Mina abans de la seva última restauració. (Foto cedida per Joan Piserra)

La presa xica del Pasteral (Pasteral II). (Foto de l'ACA)

la Carmeta. La petita distància entre la Mina i cal Ros feia un pendent força accidentat i de mal passar, però nosaltres el triscàvem amb la mateixa facilitat que si fos la plaça del poble. I com si això encara fos poc, amb certa freqüència ens endinsàvem en la boscúria, molt més amunt de la Mina, fins a arribar al cim de la muntanya, des d'on es veien unes obres d'enginyeria que es feien al Pasteral.

En aquell temps, la distància que hi havia entre les cases pairals d'un territori donava un sentit de veïnatge molt relatiu. Dues cases separades per un quilòmetre podien considerar-se veïnes, i la relació que mantenien, en condicions normals, solia ser molt cordial (cosa molt diferent d'avui, ja que quatre veïns que viuen en un mateix replà d'escala a penes es coneixen). Les cases que recordo són poques. Fora de cal Ros, em vénen a la memòria can Verneda, can Costa, can Franc...

Tot ho caminàvem sense calcular distàncies. Anàvem a les cases i ens hi estàvem una bella estona jugant,

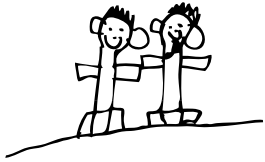
tenint de fons les converses de les senyores. Recordo expressions que no sé si encara s'usen: "Déu te faci bo...", "Déu me mati si...", "Com hi ha Déu que haig de fer...", i moltes altres que sovint em revénen.

Els temes de conversa no eren gaire diferents dels d'ara. En recordo dos que encara es repeteixen al peu de la lletra: el de la crisi i el de la joventut. "Què podem fer amb aquesta crisi?", "Quina joventut més desvergonyida la d'avui! En els nostres temps no érem així, hi havia més respecte..." Sempre les mateixes preguntes des de fa més de 75 anys. Qui sap si ens vénen dels grecs i dels romans, o encara de més enllà.

Si en algun dintell de casa s'hi trobava un grupet veïnes, el to de la conversa s'anava engrescant. En certs moments l'escenari agafava una temperatura que n'hi havia per llogar-hi cadires. Cada una s'esplaiava enumerant els seus problemes de cada dia: la feina, el marit, els preus, el bestiar, la joventut, les criatures...

Potser tocant aquest últim punt, una bona mestressa

¹ L'autor es deu referir a les obres de l'anomenada "presa xica" del Pasteral (o Pasteral II), situada al final del carrer de les Brugueres. Tot i que no es va acabar de construir definitivament fins després de la guerra, ja abans de la finalització del conflicte s'hi havia treballat.

s'aixecà furiosa i va engegar aquesta sentència: "Sabeu què us dic?: que val més tenir un porc que no pas un nen." He dit "bona mestressa" en sentit usual, no pas irònic, car no sabem de quina mena d'emoció era emportada aquella senyora en el moment de dir el disbarat. Algunes vegades baixaven la veu fins a quasi no sentir-se. Devien parlar de política.

A Amer hi havia mercat cada dimecres. Que em portessin a Amer era una de les concessions més joioses que em podien fer. Anar a Amer des de la Mina i des de les altres cases no era cap esport ni divertiment per a la gent gran, que hi anava per feina: homes i dones carregats amb llurs mercaderies, travessant boscos infinits per uns camins infames. Era, però, temps de guerra, i calia fer el camí amb certes precaucions, ja que era usual trobar-se grups de soldats que demanaven diners o menjar, generalment sense gaire cortesia. En aquests casos, alguns arribaven a casa seva amb el mercat mig esguerrat; un infortuni força greu si es té en compte l'esgotament dialèctic del tracte mercantil del dia i les penúries del camí d'anada i tornada.

Un d'aquells viatges a Amer coincidí amb la fase més crítica de la meua segona dentició. Existia aleshores la creença que calia forçar la caiguda de les dents primàries per tal que les permanents sortissin i creixessin més ben endreçades. La meua mare m'amenaçà de no portar-me a Amer si no em deixava arrencar una dent que temia molt moguda. Però jo de cap manera vaig voler passar per aquell acte quirúrgic tan brètol. Tanmateix l'anada a Amer es produí igualment. No sé si aquella bona gent tenia raó en la seva dèria de forçar la caiguda de les dents primàries; en el meu cas, però, us puc dir que després de 75 anys, i fins a aquest moment, encara conservo enteres i sanes totes les 28 peces –sols em vaig haver de desprendre'm de les del seny. (Pot ser qüestió de sort genètica, però estic ben convençut que si tothom mantingués la cura higiènica bucal amb el mateix rigor que jo l'he mantinguda des dels quinze anys, la meitat dels dentistes es moririen de gana.)

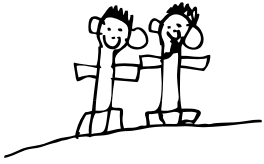
Pompeyo Ramis M
ramis4@hotmail.com

Pompeyo Ramis Muscato va néixer a Girona el 17 de setembre de 1931. Va viure a la casa de la Mina de Sant Julià entre el 1931 i el 1939. D'aquesta època no recorda haver anat a l'escola. Això, però, no va impedir que, després de cursar batxillerat als Carmelites d'Olot, fes la carrera de filosofia del dret a la Universitat Lateranense de Roma i el doctorat en filosofia a la Universitat Gregoriana de Roma.

Autor de nombrosíssimes obres, fonamentalment de filosofia i dret, ha estat professor de la Universitat de Caldas (a Manizales, Colòmbia) del 1968 al 1972; de la Universitat Javeriana (a Bogotà, també Colòmbia), del 1972 al 1974, i de la Universitat dels Andes (Mérida, Veneçuela), des del 1974. Entre altres distincions, és membre d'honor de l'Institut de Dret Comparat de la Universitat Complutense de Madrid, membre d'honor de l'Associació Veneçolana de Dret Comparat (Universitat de Carabobo) i membre de la Societat Veneçolana de Filosofia.

Actualment viu a Veneçuela.

Solitud

A causa de la senectud, en una jornada qualsevol, les hores es fan llargues. Hi ha moments d'aïllament i soledat, amb llargs silencis, on sovint apareix la tristesa..., i vénen a la memòria pensaments de tota mena. Sembla com si féssim de notaris de la nostra llarga vida. O com si en aquestes estones fóssim davant d'un finestral dirigint el nostre cervell cap a la imaginació. En aquests moments de calma mental surten somnis, quimeres o il·lusions que mai han deixat d'estar aquí, rememorant ocasions perdudes per falta de decisió o d'empenta.

Hom pensa en quantes circumstàncies hem obrat desencertadament i, en quantes més d'altres, coses que havíem d'haver fet i no les vam ni tan sols intentar.

Actualment, a causa de la situació imperant, ens llevem o anem a dormir amb el bombardeig constant de les pujades o baixades de la prima de risc, que, per cert, no crec que ens afectin gaire, però sí molts altres entrebancs que ens poden importar i molt, com les retallades de tota classe, com baixos salaris, poca feina, molt atur, tisorades en sanitat, cultura, pensions, etcètera.

Aquesta crisi d'ara ens recorda algunes de les mancances de la guerra, la postguerra i part de la dictadura, que l'actual gent gran hem de tornar a patir, amb l'afe-

giment ara dels joves i la resta de personal, de tants inconvenients i escassetat de tantes altres coses per culpa, diuen, dels polítics i banquers (?). Nosaltres, pobrets, no sabem les solucions, només ens queda esperar el nostre rescat particular.

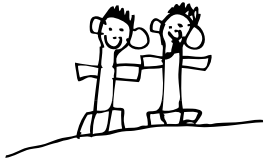
Però no tot són mals records. També n'hi ha de més o menys bons i alguns d'emotius. Entre molts d'altres, quan un dia amb en Benet escoltàrem davant de can Beguda la primera casset gravada per la cobla La Flama de Farners gràcies a l'ajuda de la cosina Enriqueta, que engrescà el seu nebot a fer dita gravació. Ens agradà tant, que la música ens entrà al cor i els ulls d'ambdós quedaren lleugerament humits per la impressió. Més tard en férem altres còpies i algunes també amb el cant de la poesia del bon amic Isidre. També tots ens emocionàrem quan dita sardana fou ballada per exalumnes en la missa d'una de les Trobades de l'Agrupació.

Brollen moltíssims records sobre actes semblants. Llàstima que trobem a faltar molts companys i companyes que ens deixaren prematurament. Tots i totes posaren el seu gra de sorra per tal que *L'Amic*, aquesta revista, es tornés a publicar. Desitgem que prosperi i duri per molts anys!

Pere Motjer

¹ La sardana "Retrobament", amb música de Jaume Pons i lletra d'Isidre Casadevall, es va estrenar en una trobada d'exalumnes a Bonmatí l'any 1988.

Recordant tot caminant

Molt sovint amb la Maria
ens n'anem a caminar
al carril bici, antiga via,
o altre lloc, per variar.

Una ruta que ens agrada
és anar a Sant Julià.
Un dia almenys la setmana,
molt sovint hi solem anar.

I si un dia estem en forma
per més delit caminar,
pel carrer Petit, i a l'ombra,
decantem vers can Tulsà.

De la carretera vella
pel cementiri passem,
per can Sidro i la capella
fins a can Bonmatí arribem.

La Torre fou nostra escola
durant el temps de la guerra.
Hi anàrem els nois i noies
amb el mestre Cèsar Ballesta.

Passant per la vella església
penso en un temps llunyà,
que en la dècada dels trenta
jo allí hi feia d'escolà.

En Serrat i en Pere Costa
a la missa havíem ajudat
sense entendre ni una jota
del llatí mal pronunciat.

Com escolans trapelles
sovint escuràvem
de les canadelles
del vi, si en sobrava.

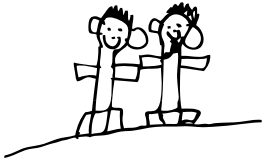
Amb una trobada
d'exalumnes, fa uns anys,
a l'església enyorada
retrobàrem vells companys.

I marxant per la baixada
remembràrem temps passats,
del Corpus i de Fàtima,
els carrers ben "alfombrats".

Travessant ja per la plaça
altre cop he recordat
quan de menut jugava
a pilota amb els companys.

Com despertant d'un somni
tornem a la realitat.
I, enfilant pel carril bici,
cap a Anglès hem retornat.

Avel·lí Rovirola

Història de l'ardit Ramon "Felip" i del dissortat jove Massot (I)

Aquesta és una de les moltes històries que s'expliquen als participants de l'estada esportiva a l'Alta Garrotxa organitzada per la Colla Excursionista de Sant Julià.

El context de la narració és prou ampli, per això es remarca els llocs, perquè els participants a l'estada puguin experimentar la crua realitat de les distàncies reals i la feixuga vida quotidiana que devien tenir els protagonistes d'aquesta història.

Està basada en fets documentats en llibres antics de l'Alta Garrotxa.

L'Alta Garrotxa

He de començar aquesta història desenganyant-vos: en Ramon i el jove Massot no es veieren mai. Quan el jove Massot fou segrestat, ja feia tres anys que el més agosarat dels trabucaires havia mort entre la Vola i Vic, afusellat sumàriament pels que, ferit, l'havien capturat. No us vull, però, estalviar la història fulgurant d'en Ramon Vergés "Felip", mirall de trabucaires, sovint cruel i algunes vegades generós, carlí sempre i que, segons ell, només es batia en el camp de l'honor per la glòria de la Tradició i el seu rei Carles V.

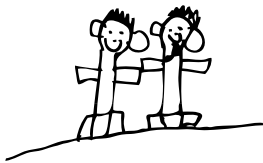
En Ramon va néixer a Sant Llorenç de la Muga, al si d'una família pagesa conservadora. El seu avi devia ser

una persona notable al poble, per raons que ens són avui desconegudes, i es deia Felip. El nom de l'avi va passar al nét, i així a en Ramon el coneixien per Ramon "Felip".

En començar la Primera Guerra Carlina o dels Set Anys, en Ramon, per tradició familiar o per opció personal, s'allistà al bàndol carlí. Com que era ardit i intel·ligent, aviat arribà a tinent. A les comarques del Principat on en Ramon fa la guerra, cap gran ciutat cau en mans dels carlins. La guerra pren, doncs, la forma de

guerra de guerrilles. És a dir s'ataquen petits combois per sorpresa, es força la gent i els ajuntaments a pagar els impostos per la força de les armes, i si s'hi neguen se'ls enduen fins que la família paga.

El juliol de 1840, al Principat la guerra s'acaba en derrota i els soldats carlins travessen la frontera. Uns s'exilien a Anglaterra, d'altres s'instal·len a França i s'hi fan la vida, d'altres es queden just al costat de la frontera meditant revenges i com entrar al Principat per fer l'únic que saben fer. En Ramon Felip té 29 anys, un prestigi com a cap i li repugna afegir-se a l'exèrcit lliberal amb el grau que tenia al carlí.

Potser us preguntareu hores d'ara qui eren els carlins i qui eren els lliberals, i per què es bati-en. Doncs bé, la qüestió és complexa, però breu-ment podem dir que els carlins eren conserva-dors i els lliberals pro-gressistes, d'altra banda, vist des d'ara, també po-dem dir que els carlins defensaven coses que ara defensen els que es diuen progressistes i els lliberals, coses que de-fensen els que ara es di-uen conservadors. Breu, el tema és complex. Busqueu en els textos, pregunteu i si en traieu l'aigua clara, m'ho expli-queu. A mi particular-ment els carlins, malgrat

la seva brutalitat, em són simpàtics. El carlisme surt de la terra, del bosc, de les roques, del més pregon del país. El Berguedà, Osona, el Lluçanès, la Garrotxa, el Maestrat, les Guilleries, són comarques carlines. Valle-Inclán, un escriptor modernista espanyol, deia que li agradava el carlisme perquè tenia l'encant de les grans catedrals. Doncs això.

Tornem amb en Ramon Felip. A primers de 1842, amb 60 homes més, travessa la frontera per l'Hostal de la Muga. Ben aviat, a l'alçada del Sobirà, es troben amb cinc carrabiners que s'hi fan forts. El destacament de Ribelles, format per un sergent i setze granaders, i el destacament de Bassegoda, format per un capità i quaranta fusellers, corren a ajudar-los. L'encontre és confús perquè no es registren baixes en cap bàndol. Segons altres fonts passen pel Sobirà, hi sojornen, paguen el "gasto" i continuen per les Canals cap a Sant Aniol, Talaixà i Oix. En aquest punt direm que els trabucaires eren carlins i que el terme fou emprat pejorativament per l'autoritat lliberal com a sinònim de bandoler. Aclarirem també que si alguns anaven armats de trabucs, també tenien fusells i carrabiners.

Des d'Oix, per Olot i la Vall d'en Bas, agafen el grau de Collsacabra i es fan fonedissos a les Guilleries.

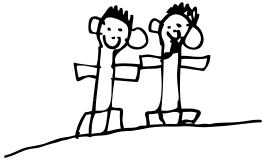

L'Hostal de la Muga.

La primera acció sonada de la colla fou el segrest d'en Josep Vergés de la Celler de Ter, fet un diumenge a plena llum del dia, quan aquest oïa missa. Demanà 500 unces d'or, que foren reunides i pagades amb celeritat per la família. L'autoritat competent considerà que la facilitat amb què es pogué fer el segrest era per complicitat dels vilatans i els posa una contribucoó per restituir els diners del terratinent. Conclusió: els vilatans de la Celler es van haver d'escurar les butxaques i així quedaren molt contents amb el trabucaire i l'autoritat competent. El terratinent es mudà a Girona i mai més no va tornar a posar els peus a la Celler.

Moltes cases de pagès els ajudaven. Els acollien i els donaven informació dels que els empaitaven. La majoria de la pagesia era carlina i els trabucaires en darrer terme també eren carlins. D'aquestes cases en deien "lloques". En el moment de màxima activitat dels trabucaires, el cap militar va publicar un ban on s'amenaçava amb l'afusellament sumari a qualsevol que ajudés de la manera que fos als trabucaires. Moltes de les famílies dels trabucaires foren empresonades.

Quan les columnes (colles) perseguïen els trabucaires, s'amagaven, esperaven que passessin i els seguien pel darrere de molt a prop. Aquesta tàctica donà uns resultats magnífics.

La història de Johnny

Mai no hauria conegut Johnny
Si no hagués tingut la Sort de conèixer,
Entre els passadissos del setembre madrileny,
Senador Pallero.
Ell em va servir, em serveix encara,
D'estímul davant nous reptes i cursos:
Netejar, fixar, fer resplendir la responsabilitat
Com a docent, com a ésser viu,
com a ésser que estima.
Però per damunt de tot vull transmetre alegria.
Gràcies, Senita,
De tot cor i amb profunda admiració
Em permeto transcriure,
A la meua manera,
Una de les teves màgiques històries perquè...
Perquè pensi la humanitat i triomfi l'amor.

Bob, des dels seus rínxols negres acabats de tallar, empal·lidia en la seva pell de color betum, perquè el cap de setmana s'acostava inexorablement i el seu foli del sermó dominical estava més blanc que les seves dents. Els seus feligresos esperaven com una princesa adormida espera un petó d'amor, esperaven ansiosos cada diumenge les seves paraules de savi pastor.

Ja era divendres a la tarda, era (si no recordo malament) una plàcida tarda d'octubre, i el seu discurs s'havia encallat, les seves paraules no brollaven de les fonts del saber, i estava sense saber com començar.

Per arreglar la terrible situació de la nul·la inspiració, la seva esposa li havia comunicat que havia d'anar al supermercat a comprar, ja que "la nevera estava buida", però que no hi podia anar amb Johnny, el fill de tots dos, perquè era lluny i es cansaria; a més, el noi es moria de ganes per estrenar la flamant cistella de bàsquet que lluia davant el garatge. Així, es va trobar davant un paper en blanc i un nen moreno que volia jugar i que no el deixava concentrar-se perquè feia servir la pape-

ra per encistellar i els papers circulaven pel despatx en totes les direccions, mentre els crits xisclaven a les orelles i els coixins volaven.

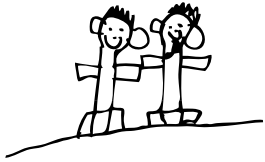
El pare, pastor d'obedients ovelles negres, va pensar que havia de fer alguna cosa per entretenir el vailet i aconseguir una mica de pau en el seu reducte, a fi de poder concentrar-se i construir unes paraules per als seus feligresos del diumenge. Va obrir una revista per buscar dibuixos que pogués pintar o retallar el seu fill hiperactiu i va trobar, a tall de pòster, un mapamundi de colors, ple de països de noms estranys al costat dels mars Negre i Caspi, farcit de blaus que representaven els oceans, i de serralades que acabaven en puntes blanques.

Va fer venir Johnny i li va ensenyar el pòster arrencat de la revista. Li va mostrar el món ple de fronteres, d'aigües i serralades mentre li parlava dels continents i de les nacions. Va agafar unes tisores i el va esquartejar en múltiples retalls. Els hi va donar dient-li amb veu greu: "Johnny, he desmuntat el mapa del món. Ara vull que el reconstrueixis, perquè el món està destrossat, com si fos un puzzle, però no parlis ni entris al despatx fins que no l'hagis acabat."

El nen se'l va mirar amb els seus immensos ulls negres, ulls al·lucinats pel que es demanava a uns pantalons curts de la talla 6. Johnny va recollir els retalls mentre somreia i va marxar xiulant una cançó de blues.

El pastor es va estar un moment comprovant que el silenci existia i, després d'haver repassat les lectures i els salms que tocava llegir el diumenge, va destapar la seva estilogràfica i va començar a col·locar les primeres idees de tinta sobre el paper, però el seu pensament estava ancorat i no navegava amb la fluïdesa que ell volia. Finalment li va semblar que les seves paraules podien tractar de la pobresa o del patiment i es va posar a escriure sobre el desfasament del món en alguns territoris. Amb un estrepitós terrabastall, es va obrir de cop la porta del despatx i Johnny va entrar cridant que ja ho havia aconseguit, i mentre ho deia mostrava el seu pòster de països del món encolat i impecable.

El pastor va quedar parat, va agafar el mapa i va veure que estava bé, que cada país ocupava el seu lloc, tot perfecte..., però no entenia com un mocós havia pogut

reconstruir el puzle en tan pocs minuts. Se'l va mirar i, inquisitiu, li va preguntar: "Com ho has fet? Com has pogut reconstruir el món en tan poca estona?"

Johnny no entenia la cara de sorpresa del seu pare, ni els seus ulls oberts i espantats veient que el món, efectivament, estava bé. I, reposant sobre els seus genolls (¿hi ha res que agradi més a un pare que l'escalfor del seu fill a la seva falda?) i agafant-li els dits de la mà amb delicadesa i confiança, li va dir: "És molt fàcil, papa. Tu m'has donat el món destrossat perquè el reconstruís, i m'he fixat que a l'altra cara del paper hi havia la silueta d'un home. Llavors he pensat que si era capaç de fer que l'home estigués bé, el món, és clar, també ho estaria."

En aquest moment es va produir una abraçada d'aquelles que fan saltar les llàgrimes fins i tot al mateix Clint Eastwood. Després d'haver-lo petonejat al front i a les galtes, Bob se'n va anar a mirar la seva cara de babau al mirall del bany i es va posar el xandall dels Celtics i les Nike de bàsquet mentre li deia al seu fill que anirien a jugar una estona amb la pilota nova i a estrenar la cistella que acabaven de penjar al pati.

Potser algú, qui sap si havent-se adormit durant el conte, pensarà com va solucionar el pastor l'assumpte del sermó del diumenge davant els feligresos. Jo, igual que Bob, crec que el seu fill li va donar la resposta més senzilla i més clara que es pot donar: "Si l'home està bé, el món també ho estarà."

Manuel Bonmatí Pérez

Canigó 125 veus

L'àlbum *Canigó 125 veus* és un treball fet de tres devedés per commemorar els 125 anys de la primera edició del poema èpic *Canigó*, de Jacint Verdaguer, sobre el naixement de la nació catalana, l'any 1886, llegit sencer per 125 veus diferents, de persones de diversos indrets dels Països Catalans i de totes les professions (literats, actors, polítics, poetes, pagesos...).

La Fundació Jacint Verdaguer d'Estudis Literaris de la Universitat de Vic va endegar aquesta lectura polifònica. L'enregistrament de la imatge i el so va ser a càrrec d'Èric Motjer.

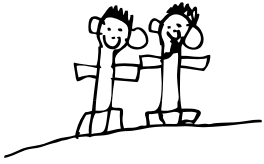
Els 125 microvídeos, que es poden veure per internet (www.canigo125.cat), recullen la lectura i la imatge de 125 persones que es passen el llibre com un testimoni i interpel·len l'oient tot mirant la càmera.

Entre els 125 lectors hi podem trobar els malaguanyats Moisès Broggi i Emili Teixidor, els cantants Gerard Quintana, Maria del Mar Bonet i Francesc Ribera Titot, els actors Lluís Soler, Vicky Peña i Joel Joan, i els professors universitaris Josep M. Terricabras, Llorenç Soldevila i Joan Peytaví.

La lectura polifònica del poema *Canigó* és un producte cultural innovador i inèdit, que ha sabut fer servir les eines del segle XXI per posar a l'abast de tots els públics una obra clàssica projectada al món a través de la xarxa i deixar un testimoni de la cultura catalana per a la posteritat.

Recollit per Pere Motjer

La cuina de...

MARIA SAÑA SERRA

Va néixer a Vallfogona del Ripollès el 1934 i es va casar als 17 anys amb Francesc Boixés.

Van viure a Ripoll fins que es van traslladar a Bonmatí, per motius laborals del seu home, que va entrar a treballar a la indústria tèxtil.

Pels volts dels anys 60, amb el seu marit i les seves dues filles, es va traslladar a viure a Bonmatí. Ella sempre s'ha dedicat a la casa i la família, i sobretot a la cuina, de la qual és autodidacta, i no li ha anat gens malament!

Va ser àvia als 39 anys i besàvia als 67, tot un rècord! Ara ja té 4 besnéts.

Aquí teniu una recepta seva, disfruteu-la!

SÍPIA AMB ESCAMARLANS

Ingredients per a 4 persones:

- 2 kg de sípia
- 3/4 kg d'escamarlans (si pot ser grossos)
- 2 cebes
- 1 pastanaga
- Sal i oli
- Per a la picada: nous, 2 alls, julivert
- Per al caldo: caps de gambes, peix de roca, un grapat d'arròs

PREPARACIÓ:

En una cassola (que sigui una mica fonda, no totalment plana) posem a enrossir els caps de les gambes i el peix de roca. Hi afegim una ceba tallada i l'anem remenant, que vagi agafant color. Hi tirem després una pastanaga tallada ben petita i el tomàquet madur. Al cap d'uns minuts, quan hagi agafat color, hi aboquem un got d'aigua i un grapatet d'arròs. Que bulli durant 30 minuts.

Després ho colem tot (o ho triturem). El resultat el guardem per al final.

Posem oli a la cassola (cobrint la base) i hi anem posant els escamarlans (millor de 5 en 5, segons la cassola, perquè es puguin anar fent bé) i els salpebrem. Després els traiem i els reservem a part.

En aquesta mateixa cassola hi afegim una ceba tallada i un tomàquet madur, que es vagin daurant.

Mentrestant, en una altra paella posem la sípia tallada a quadrets amb oli calent (no hi posem sal!); quan comenci a saltar, parem el foc i la tirem, escorreguda, a la cassola on s'està daurant la ceba i el tomàquet.

Hi afegim després els escamarlans, el caldo que hem fet primer i la picada.

Que faci xup-xup durant 5 o 7 minuts i ja podem apagar el foc.

Es recomana fer aquest cuinat el dia abans. Sempre serà més gustós.

Esperem que us hi atreviu!

**NO
m'agrada!**

m'agrada!
(tot i que els hi urgeix un bon manteniment)

